

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΩΝ ΚΥΡΙΩΝ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΑ · ΚΑΛΛΙΡΡΟΗ ΠΑΡΡΕΝ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β' ΕΤΟΣ 29^ο | ΑΘΗΝΑΙ | -15 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1915 | ΑΡΙΘΜΟΣ 1062

ΑΙ ΕΛΛΗΝΙΔΕΣ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

Ἡ θέσις τῶν Ἑλληνίδων εἰς τὴν πνευματικὴν ζωὴν καθορίζεται καὶ ἀνέρχεται εἰς ὑψηλότερα καὶ πνευματικὰ ἐπίπεδα. Σιγά, σιγά ἡ Ἑλληνίς χειραφετεῖται ἀπὸ τὴν στενὴν σχολικὴν παράδοσιν, στρέφει τὰ βλέμματα εἰς ὀρίζοντας εὐρυτέρους, πικραμερίζει τὴν Γραμματικὴν καὶ τὸ Συντακτικόν, κἀμνει διάκρισιν μεταξὺ τυπικῶν γραμμάτων καὶ ὠραίων γραμμάτων, μεταξὺ σχολείου καὶ φιλολογίας, μεταξὺ ἐτυμολογίας καὶ Τέχνης.

Ἐννοεῖ ὅτι τὸ σχολεῖον εἶναι ἡ ἀνιστὰ δίαιτα εἰς τὴν ὁποίαν ὑποβάλλεται τὸ πνεῦμα· εἶναι ἓνα εἶδος γυμναστικῆς, ἡ ὁποία θὰ τὸ κάμῃ δυνατόν, κατάλληλον διὰ τὴν ἀφομοίωσιν βραδύτερον ὕλικόν πολὺ πλεόν εὐγενικόν καὶ ὠραίων καὶ καλόχυμον ἀπὸ πρῖν.

Μορφωμένη γυναίκα δὲν θεωρεῖται πλέον σήμερον ἐκείνη ποῦ ἐτελείωσεν ὅπως δῆποτε ἓνα σχολεῖον, ποῦ ἐπῆρεν ἓνα δίπλωμα, ποῦ ἐξεφύλλισε τρεῖς τέσσαρας ἀρχαίους συγγραφεῖς καὶ ποῦ ἔμαθε νὰ ὀμιλῇ καὶ νὰ γράφῃ ὀρθῶς τρεῖς ξέναις γλώσσαις.

Αὐτὰ ἔλα τὴν προετοιμασίαν διὰ τὴν μορφωθῆ, τῆς ἐγύμνασεν καὶ ἐδυνάμωσεν τὸ πνεῦμα εἰς βαθμὸν ὥστε νὰ εἰσπορῇ νὰ αἰσθῆθῃ, νὰ ἐννοήσῃ καὶ νὰ ἀπολαύσῃ τὴν ἀληθινὴν Τέχνην τῶν γραμμάτων, νὰ μυηθῇ εἰς τὴν ψυ-

χολογίαν τῶν ὠραίων δημιουργημάτων τοῦ πνεύματος, νὰ δημιουργήσῃ ἑσῶς καὶ αὐτή.

Ἀπὸ τὸ στάδιον αὐτὸ ἐπέρασαν αἱ γυναῖκες ὅλων τῶν λαῶν. Ἡ ἐξέλιξις ὑπῆρξε βαθμιαία, φυσικὰ ραχδιωτέρα διὰ τοὺς λαγούς ποῦ δὲν εἶχαν παλαιότεραν κλασικὴν παράδοσιν, ποῦ δὲν ἐκρατοῦντο δεσμευμένοι ἀπὸ δεσμοὺς μορφωτικῶν προλήψεων, ποῦ εἶχαν τὴν ἐλευθερίαν νὰ ἐκλέγουν ἀπὸ τὴν μεγάλην παγκόσμιον πνευματικὴν κίνησιν τὰ καλλίτερα καὶ τὰ προσιτώτερα εἰς τὴν ἰδικὴν τῶν πνευματικότητα.

Αὐτὸ ἐξηγεῖ ἰδίως τὴν ἐπιφανῆ θέσιν ποῦ κατέλαβαν αἱ γυναῖκες τῆς Ρωσσίας καὶ τῆς Ἀμερικῆς εἰς τὴν ἀνωτέραν πνευματικὴν ζωὴν, εἴτε ὡς ἐπιστήμονες καὶ φιλόλογοι, εἴτε ὡς συγγραφεῖς.

Διότι εἶναι γνωστὸν ὅτι αἱ Ρωσίδες κατέχουν τὰ σκήπτρα τῆς διανοητικότητος, ἐν γένει δὲ τῆς ζωῆς τοῦ ἀνωτέρου πνευματικοῦ ἐπιπέδου μεταξὺ τῶν γυναικῶν τοῦ κόσμου. Τὰ Γερμανικά, τὰ Γαλλικά, καὶ τὰ Ἑλβετικά Πανεπιστήμια ἀριθμοῦν χιλιάδας φοιτητριῶν, κατὰ ἐξακριβωμέναις δὲ στατιστικαῖς αἱ Ρωσίδες καὶ Σλαῦαι ἐν γένει εἶναι τόσαι, ὅσαι δὲν εἶναι αἱ γυναῖκες ὅλης τῆς Εὐρώπης μαζῇ.

Ἄλλως τε καὶ αἱ ἐπιφανέστεραι ἐπιστήμονες ὡς ἡ Κυβαλέφσκη, ἡ πρώτη γυναίκα καθογητήρια Πανεπιστημίου, ἡ ὁποία διωρίσθη εἰς τὴν ἔδραν τῶν μαθηματικῶν τοῦ Πανεπι-

στημίον τῆς Σουηδίας πρό εἴκοσι ἐτῶν καὶ ἡ κ. Curie τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν, ἡ ἐφευρέτρια τοῦ ραδίου καὶ καθηγήτρια τῆς Σοδέρνης, εἶναι Σλαῦκι. Εἰς τὴν φιλολογίαν αἱ Ρωσίδες ἔχουν πολλὰς καὶ διακεκριμένας συγγραφεῖς καὶ τεχνοκρίτρινας μὲ μάθησιν εὐρυτάτην.

Αἱ Ἀμερικανίδες ἀκολουθοῦν τὰς Ρωσίδας κατὰ βῆμα. Φιλολογία, ἐπιστήμη καὶ τέχνη ἀπασχολοῦν πολὺ μεγαλειότερον ἀριθμὸν γυναικῶν ἀπὸ ἀνδρῶν, τηρουμένων βεβαίως πάντοτε τῶν ἀναλογιῶν ἐπὶ τοῦ πληθυσμοῦ καὶ τῆς γενικῆς μορφώσεως τῶν δύο φύλων. Ἀ. α. γνώστρικαι δὲ φιλολογικῶν ἔργων εἰς ὅλον τὸν κόσμον εἶναι περισσώτεραι γυναικες ἀπὸ ἀνδρῶν.

Αἱ Ἑλληνίδες μόνον εἰς τὴν τελευταίαν αὐτὴν κατηγορίαν κατετάσσοντο μέχρι πρό ὀλίγου. Καὶ πάλιν, μετὰ αὐτῶν αἱ ὠρισμένων μόνον τάξεων καὶ ὠρισμένης μορφώσεως, ἐξαιρετικῶς δὲ ὅσαι ἔλαμψαν τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν εἰς ξέναις γλώσσαις καὶ μὲ ξέναις παιδαγωγοῦς ἀνωτέρας διανοητικότητος.

Τὴν παρτήρησιν αὐτὴν εἶχε κάμει ἐπιφανῆς συγγραφεύς, ὁ ὅποιος εἶχεν ἐπισκεφθῆ τὰς Ἀθήνας.

— Αἱ γυναῖκες σας τοῦ κόσμου μοῦ ἔλεγεν εἶναι ἀνώτεροι ἀπὸ τοὺς ἀνδρας.

Τὸ αὐτὸ ἔμπορεῖ νὰ λεχθῆ καὶ διὰ τὰς γυναικας τῶν Λατίνων ἐν γένει. Χωρὶς οὔτε νὰ προσεγγίζουσαν καὶ τὴν ἔντασιν καὶ ἔκτασιν τῆς μορφώσεως τῶν γυναικῶν τῶν Βορείων, ὅμως ὑπὸ ἔποψιν φιλολογικῆν εἶναι εἰς μερικὰ κέντρα, ἰδίως τῆς Ἰσπανίας ἀνώτεροι τῶν ἀνδρῶν.

Τώρα μὲ τὴν ἴδρυσιν τῶν Lyceun Clubs ἡ μόρφωσις συμπληροῦται παντοῦ. Αἱ ἐξ ἐπαγγέλματος γυναικες τῶν γραμμάτων, καθὼς καὶ αἱ μορφωμένοι γυναικες ἀνωτέρας διανοητικότητος ἔρχονται εἰς συνάφειαν μὲ τὰς γυναῖκας διὰ τὰς ὁποίας τὸ σχολεῖον ὑπῆρξεν ὁ μόνος μορφωτής.

Μὲ τὰς διαλέξεις καὶ τὰ φιλολογικὰ μαθήματα τῶν Λυκείων, μὲ τὰς δανειτικὰς βιβλιοθήκας τῶν, μὲ τὴν ἀτμοσφῆραν ἐν γένει μιᾶς ἀνωτέρας πνευματικῆς καὶ καλλιτεχνικῆς ζωῆς, τὸ γυναικεῖον πνεῦμα λαμβάνει βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον νέαν κατεύθυνσιν.

Αἱ λέσχαι τῶν Λυκείων ἐγένον κέντρα μορφωτικά, καὶ εἶναι αἱ ἐστία, εἰς τὰς ὁποίας τὸ γυναικεῖον πνεῦμα καθαρίζεται καὶ ἀπολυμαίνεται ἀπὸ τὰ μιάσματα τῆς ματαιότητος καὶ ἐλαφρότητος τῆς κοσμικῆς λεγομένης ζωῆς ἢ ἀπὸ τὴν ἀνισρότητα καὶ τὴν μονοτονίαν τῶν οἰκογενειακῶν φροντίδων.

Αἱ γυναῖκες ποῦ μετὰ τὸ ἀπογευματινὸν περιπάτου τῶν καὶ τοῦ βραδυνοῦ δεῖπνου θὰ περάσουν μίαν ἢ δύο ὥρας εἰς τὸ Λύκειον τῶν, ἀφίουν ὀπίσω τῶν καθε ἐπιπολαιότητος, κάθε δυσάρεστον συνήθειαν κουτσμπολιᾶς καὶ μικρότητος. Τὸ περιβάλλον, ὅ,τι λέγεται καὶ γίνεται μέσα ἐκεῖ, τὸ τελευταῖον βιβλίον τῆς ἡμέρας, τὸ καλλιτεχνικὸν περιοδικὸν ποῦ θὰ τὰς ἐλύσῃ μὲ τὰς εἰκόνας καὶ τὸ ὥρατον τοῦ ἐξώφυλλον, ἢ μουσικὴ ποῦ θὰ ἀκούσουν, ἢ ὥρατὰ καλλιτεχνικῆ εἰκὼν ὅπου θὰ ἴδουσαν εἶναι τόσοι παράγοντες ἀνωτέρας μορφώσεως καὶ τελείου ἀνθρωπισμοῦ.

Εἰς τὴν Ἑλλάδα εὐτυχῶς ἡ ἴδρυσιν τῶν Λυκείων ἐπεκτείνεται καὶ εἰς τὰς ἐπαρχίας μὲ ἐπιτυχίαν θαυμαστήν. Μετὰ τὰς Πάτρας καὶ τὴν Θεσσαλονίκην ἀπέκτησεν ἤδη καὶ ἡ Σύρος τὸ Λύκειόν τῆς. Εὐφύεις καὶ μορφωμένοι ὅπως εἶναι αἱ κυρίαὶ τοῦ πλουσίου μας νησιοῦ τοῦ Αἰγαίου ἀντελήθησαν ἀμέσως τὴν ἀνάγκην ἐνὸς ἀνωτέρου κέντρου γυναικεῖας μορφώσεως.

Μὲ τὴν πρόεδρον τῶν κ. Γιαννικίου, γυναικα ἀνωτέρας διανοητικότητος καὶ θαυμαστῆς ἐνεργείας, τὸ Πρακτικὸν μας τῆς Σύρου ἔλαμψεν ἤδη τὰ ἐγκαινία του καὶ ἤρχισε τὴν ὥρατὴν του δράσιν.

Ἐνα ἀπὸ τὰ πλέον ἀγαπητὰ καὶ πολύτιμα μέλη τοῦ Λυκείου μας ἡ δις Μαρία Καλάρη ἔρριψε τὴν ἰδέαν τῆς ἰδρύσεως τοῦ Λυκείου αὐτοῦ εἰς τὴν πατρίδα τῆς, εἰς τὴν ὁποίαν ἐπέστρεψε τελευταίως μετὰ ἀπουσίαν πολλῶν μνημῶν.

Τὸ ἔδαφος εὐρέθη γόνιμον καὶ ἠτοιμασμένον διὰ νὰ καρποφορήσῃ ὁ σπόρος τῆς εὐγενικῆς ἰδέας. Ἡ κυρία Γιαννικίου εἶχεν ἐπισκεφθῆ εἰς Ἀθήνας τὸ Λύκειόν μας καὶ ἴσως εἶχεν ἤδη ποθῆσαι νὰ μεταφέρῃ εἰς τὸ ὥρατον καὶ ἐξευρωπαϊσμένον νησί τὸν γυναικεῖον αὐτὸν νεωτερισμόν. Αἱ δύο μαζῆ μέσα εἰς ὀλίγας ἡμέρας ἔδωκαν σάρκαν εἰς τὴν ἰδέαν μὲ τὴν προθυμίαν φυσικὰ συνδρομῆν καὶ ἄλλων ἐκλεκτῶν κυριῶν μετὰ τῶν ὁποίων ἀπετελέσθη τὸ Διοικητικὸν συμβούλιον.

Ἡ ἐμπορικὴ λέσχη «Ἑλλάς» τῆς Σύρου προσέφερον εὐχαρίστως μίαν ἀπὸ τὰς αἰθούσας τῆς, εἰς ἣν ἐγένον μὲ θαυμαστὴν ἐπισημότητα καὶ ἐπιτυχίαν τὰ ἐγκαινία. Αἱ κυρίαὶ διεσκεύασαν τὴν αἴθουσαν μὲ πολλὴν καλαισθησίαν καὶ στολισμένη ὡς ἦτο μὲ ἄνθη φυσικά, ἀλλὰ καὶ μὲ ἄνθη ζωντανὰ ἐφιλοξένησεν ὅλον τὸν ἐκλεκτὸν κόσμον τῆς νήσου.

Αἱ κυρίαὶ τοῦ συμβουλίου Κατ. Μαστέρου, Βασ. Καρακάλου, Σουλ. Μάνθου. Ἀν. Πετρί-

τση καὶ Καλ. Μουμουτζῆ, μὲ τὴν πρόεδρον τῶν κ. Μαρ. Γιαννικίου καὶ τὴν δις Μ. Καλάρη ἔκχμναν τὰς τιμὰς τῆς ὑποδοχῆς.

Τὸν σκοπὸν τοῦ Λυκείου ἀπέπτυξεν ὁ κ. Θ. Δρακίτης μὲ ὀλίγας ὥρατὰς λέξεις, τὰς ὁποίας ἐπηκολούθησε μουσικὴ ἐκτέλεσις ἀπὸ τὰς ἐρασιτέχνιδας δις Μαρ. Νεγρεπόντη, Χαρ. Κλάδη καὶ Στέλλαν Βόγλη, αἱ ὁποῖαι ἐχειροκροτήθησαν ἐνθουσιωδῶς.

Τὸ τέιον πλουσιώτατον ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς συζητήσεις καὶ συγκεντρώσεις φιλικῆς, ἀναφερομένης εἰς τὸν σκοπὸν τοῦ Λυκείου καὶ τὰ ἐξ αὐτοῦ προσδοκώμενα διὰ τὴν γυναικεῖαν πρόοδον ὥρατὰ ἀποτελέσματα.

Τὰ καταρτισθέντα ἐπὶ τοῦ παρόντος τμήματος τοῦ Λυκείου εἶναι τὸ Μουσικόν, τὸ Ἑλληνικῶν χωρῶν καὶ τὸ καλλιτεχνικόν.

K. PAPPEN

Ἡ κ. ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ ΜΠΑΛΤΑΤΖΗ

Πρόεδρος τοῦ Τμήματος Συσσιτίων τοῦ Πατρ. Συνδέσμου τῶν Ἑλληνίδων.

Τὰ οἰκονομικὰ Συσσίτια εἶναι ἡ τελειότερα ἐπινοήσις τῆς οἰκονομικῆς καὶ ὑγιεινῆς μαζῆς διατροφῆς τῶν ἐργατικῶν τάξεων. Διὰ τὸν ἐργάτην ποῦ δὲν ἔχει οἰκογένειαν, ποῦ δὲν ἔχει σπιτί, τὸ Συσσίτιον ἀναπληροῖ καὶ τὸ ἔνα καὶ τὸ ἄλλο κατὰ τοῦτο. Ὅτι τὸν ἀπομακρύνει ἀπὸ τὸ ρυπαρὸ μαγέρεο, εἰς τὸ ὁποῖον συνειθίζει νὰ πίνῃ μᾶλλον παρά νὰ τρώῃ, ἔνεκα τῆς κακῆς ποιότητος καὶ τῆς χειροτέρας ἀκόμῃ κατασκευῆς τῆς τροφῆς. Ὅτι εἶναι ἀκόμῃ οἰκονομικώτερον, ἀφοῦ μὲ δέκα λεπτὰ προσφέρει ἄφθονο καὶ θερμὸ λαδερὸ φαγητὸ καὶ μὲ δέκα πέντε κρέας. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ πολέμου τὸ Συσσίτιον ἀναπληροῖ τὸν ἀπουσιάζοντα ἀπὸ τὸ σπιτί του στρατιώτην, τὸν τροφοδότην τῆς οἰκογενείας. Δίδει τὸ ψωμί καὶ τὸ θρεπτικὸ καὶ καθαρὸ φαγητὸ καὶ παρέχει τὸν καιρὸν εἰς τὴν γυναῖκα νὰ ἐργασθῆ διὰ νὰ ἀνταποκριθῆ εἰς ὅλας τὰς ἄλλας ἀνάγκας τῆς οἰκογενείας.

Ἡ Βασίλισσα Σοφία πρὸ δέκα ὀκτὼ περίπου χρόνων ὡς Πριγκίπισσα τότε ἐτέθη ἐπὶ κεφαλῆς ὁμάδος κυριῶν διὰ τὴν ἴδρυσιν καὶ λειτουργίαν εἰς Ἀθήνας Οἰκονομικῶν Συσσιτίων. Μὲ τὴν ἐνεργητικότητά δὲ, ἡ ὁποία τὴν διακρίνει, κἀτώρθωσε τὴν ἴδρυσιν δύο Συσσιτίων, τὰ ὁποῖα λειτουργοῦν ἐπὶ δέκα ὀκτὼ ἤδη ἔτη μὲ τοιαύτην τάξιν, καθαριότητα καὶ ἐντέλειαν, ὥστε νὰ ἀποτελοῦν πρότυπα τελειότητος. Χιλιάδες ὅλα

Ἡ κ. ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ ΜΠΑΛΤΑΤΖΗ

Πρόεδρος τοῦ Τμήματος Συσσιτίων τοῦ Πατριωτ. Συνδέσμου τῶν Ἑλληνίδων.

λαοῦ, ἐργάται καὶ ἐργάτιδες, διαιτῶνται ὑγιεινὰ χάρις εἰς τὸ Οἰκονομικὸν Συσσίτιον. Συχνὰ καὶ ξεπεσμένοι οἰκογένειαι ἠναγκάσθησαν νὰ καταφύγουν εἰς αὐτὸ διὰ νὰ διατηρήσουν κάπως ἀνθρώπινότατα τὴν βασανισμένην τῶν ζωὴν.

Κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν δύο τελευταίων μας πολέμων τὸ Συσσίτιον ἔθρεψε χιλιάδας οἰκογενειῶν ἐπιστράτων, ὅπως καὶ κατὰ τὸν πόλεμον τοῦ 1897.

Ἡ κ. Γ. Μπαλτατζῆ ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἀντιπρόεδρος τῶν Συσσιτίων, εἶναι ἀφωσιωμένη εἰς τὸ φιλανθρωπικὸν ἔργον μὲ τὴν αὐταπάρνησιν καὶ τὴν μεθοδικότητα ἢ ὁποῖα χαρακτηρίζει τὸν ἀρχοντικὸν οἶκον εἰς τὸν ὁποῖον ἀνήκει.

Κόρη τοῦ πρίγκηπος Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου τοῦ τελευταίου βλαστοῦ τῆς παλαιότητος εὐγενούς Φαναριωτικῆς οἰκογενείας, ἡ ὁποία τόσας παρέσχεν ἐκδουλεύσεις εἰς τὴν ἐθνικὴν μας ἀποκατάστασιν, ἡ κ. Χαρίκλεια Μπαλτατζῆ ἐντέλει τὸν εὐεργετικὸν κύκλον τῆς δράσεώς της εἰς κάθε σημεῖον προβλεπτικῆς φιλανθρωπίας ἀπὸ μακρὰν ἤδη σειρὰν ἐτῶν. Ἡ κ. Γ. Μπαλτατζῆ ἄρχισε τὴν δράσιν της ὡς Ἀντιπρόεδρος τῆς ὑπὸ τὴν ὑψηλὴν προστασίαν τῆς Βασίλισσης Ὀλγας Ἐνώσεως τῶν Ἑλληνίδων,

την ευνέχισεν εις τὰς Ἑλληνικὰς Βασιλικὰς Σχολὰς, ὑπὸ τὴν ὑψηλὴν προεδρίαν τῆς Α. Β. Ὑψηλότητος τῆς Πριγκιπίσσης Ἑλένης, ὑπὸ τὴν ὁποίαν εἰργάσθη καὶ εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν τῶν Προσφύγων, ἰδιαιτέρως δὲ καὶ εἰς τὰ ὑπὸ τὴν Ὑ. Προεδρείαν τῆς Βασιλείσσης Οἰκονομικὰ Συστήματα, τῶν ὁποίων εἶναι ἡ ψυχὴ καὶ ὁ κυριώτατος μοχλός.

Σύζυγος διακεκριμένου πολιτευτοῦ, ἄλλοτε ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν καὶ σήμερον τῆς Συγκοινωνίας κ. Γ. Μπαλατζῆ, ἐργάζεται ἐκ παραλλήλου πρὸς ἐκείνον πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν συμφερόντων τῆς χώρας. Διότι τίποτε δὲν εἶναι ἐθνικώτερον, καὶ καμμία γυναικεία πολιτικὴ δὲν εἶναι εὐγενεστέρα ἀπὸ ἐκείνην ποῦ εὐκολύνει τὴν ὑπαρξίν εἰς ὑγιεινὴν συντήρησιν καὶ ἐξασφάλισιν τῆς ζωῆς τῶν λαϊκῶν ὁμάδων, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον κατορθοῦται διὰ τῶν Οἰκονομικῶν Συστημάτων, καὶ διὰ τῆς ἐπαγγελματικῆς μορφώσεως τῆς ἐργατίας. Φυσικὸν ἦτο ἡ Α. Μ. ἡ Βασίλισσα πρὸς τὴν κ. Μπαλατζῆ νὰ ἀναθέσῃ τὴν Προεδρείαν τοῦ Τμήματος τούτου τοῦ Πατριωτικοῦ Συνδέσμου, τῆς ὁποίας ἡ μακρὰ πείρα καὶ μία ἐξαιρετικὴ ψυχικὴ εὐγένεια ἐξασφαλίζει τὴν ἐπιτυχὴ καὶ φιλόνηρον ἐπέκτασιν τοῦ ἔργου καθ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα, ὅπου ὁ Πατριωτικὸς Σύνδεσμος ἐκτείνει τοὺς εὐεργετικοὺς κλάδους του.

Κατὰ τὸν πόλεμον Συστήματα θὰ ἰδρυνθῶν εἰς ἀκτῖνα πολὺ εὐρυτέραν τῆς σημερινῆς. Ἦδη ἡ κ. Μπαλατζῆ προετοιμάζει τὴν ἐγκατάστασιν ἐξ νέων Συστημάτων εἰς τὰς Ἀθήνας, ἐνῶ ἐκ παραλλήλου θὰ πρωτοστατήσῃ καὶ θὰ ἔχῃ τὴν ἀνωτάτην ἐποπτείαν εἰς τὴν λειτουργίαν τῶν Συστημάτων, τὰ ὁποία θὰ ἰδρυνθῶν εἰς τὰς ἐπαρχίας. Συνεργάτις πολῦτιμος καὶ αὐτὴ εἰς τὸ μέγα καὶ ἐθνικώτατον ἔργον τῆς Βασιλείσσης Σοφίας ἀποτελεῖ μίαν ἐπὶ πλέον ἐξασφάλισιν εἰς τὴν ἐπιτυχίαν αὐτοῦ καὶ ἕνα ἐγγύσιον ὅτι ἡ διὰ τοῦ Πατριωτικοῦ Συνδέσμου ἐπιδιωκομένη εὐημερία καὶ προστασία τῶν λαϊκῶν τάξεων ἐρείδεται εἰς στερεώτατα θεμέλια.

ΠΩΣ ΕΓΕΙΝΑ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ

Ἀπὸ τὴν ὁμιλίαν τῆς κ. Παρρὲν εἰς τὸ Δύκειον τῶν Ἑλληνίδων

Α'.

Πῶς εἶνα δημοσιογράφος; Ἴδου μὲ ἐρωτήσεις ποῦ χίλις φορὲς ἔθεσα εἰς τὸν ἑαυτὸν μου. Γύρω μου κανεὶς δὲν ἔγραφε. Δὲν εἶχα λοιπὸν μικρόβιον κληρονομικότητος μέσα μου. Εἶχα ἀπλῶς τὴν μανίαν νὰ γράφω. Δέκα ἐτῶν

παιδί ἀντέγραφα τὴν Ἐπιθὴν τοῦ Ρακίνα μεταφρασμένην εἰς γλῶσσαν ὑπερκαθρεύουσιν. Μία φίλη μου μοῦ τὴν ἐδάνεισε νὰ τὴν διαβάσω καὶ ἐπειδὴ οἱ στίχοι μοῦ ἤρσαν ἐκάθησα καὶ τὴν ἀντέγραψα εἰς τρεῖς βραδυάς.

Ἐνα ἔτος ἀργότερα μεταξὺ βραβείων ποῦ εἶχα λάβει εἰς τὸ σχολεῖον τῶν καλογραφικῶν ἦτο καὶ βιβλίον μὲ τίτλον: *Ρόζα καὶ Ἰωσηφίνα*. Βιβλίον εἰς τὸ ὁποῖον ἐκθειάζεται ἡ ἀρετὴ καὶ τιμωρεῖται ἡ κακία, τελειώνει δὲ μίαν ἀσχημὴ καὶ ἐνάρετος κόρη τὴν ζωὴν τῆς καλογραφίας καὶ ἀδελφὴ τοῦ Χριστοῦ. Τὸ βιβλίον δὲν μὲ ἐνθουσίασε.

Χωρὶς λοιπὸν ἐνθουσιασμὸν καὶ χωρὶς λεξικὸν ἤρχισα νὰ τὸ μεταφράζω. Κάθε βράδυ, ὅταν ἐτελείωνα τὴν μελέτην μου, ἔγραφα τὴν μετάφρασιν ἐπάνω εἰς ἕνα χονδρὸ τετράδιον, τὸ ὁποῖον ὑπάρχει ἀκόμη. Ἀργότερα μετέφρασα εἰς ἄλλο τετράδιον ἕνα βιβλίον τῆς Louise d'Alq.

Ὅλα αὐτὰ χωρὶς σκοπὸν ἄλλον, ἀπὸ μίαν ἀκράτητον ἐπιθυμίαν νὰ γράφω. Ἀργότερα μεγαλύτερα πλέον ἔγραψα ἕνα δραματάκι μὲ ὑπόθεσιν, τὰς περιπετείας τῆς πατρίδος μου Κρήτης. Κανεὶς δὲν εἶδε ποτὲ τὰ χειρόγραφα μου αὐτὰ διὰ νὰ μὲ ἐνθαρρύνῃ ἢ μὲ ἀποθαρρύνῃ. Οἱ ἰδικοί μου μὲ ἐμάλωναν μόνον, διότι ἔμενα ἀργὰ τὴν νύκτα. Αὐτὸ ἦτο ὅλον.

Ὅταν ὑπανδρεύθηκα, δὲν ἔγραφα πλέον τίποτε. Ἐδιάβαζα μόνον μυθιστορήματα καὶ κάποτε καὶ βιβλία σοβαρά. Εἰς τὸ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Πανεπιστημίου σπιτί, ὅπου ἐκατοικήσαμεν τὸ πρῶτον ἔτος τοῦ γάμου μου, ἤρχισα νὰ εὐρίσκω τὴν ζωὴν μου ἀσκοπον.

Ἐπέβλεπα τὴν ὑπηρεσίαν, ἐφρόντιζα διὰ τὸν ἄνδρα μου, ἐξεσκόνιζα τὰ μικρὰ κομψοτεχνήματα, ἀπασχολούμην μὲ τὰ φορέματα καὶ τὰ καπέλλα μου ἐπήγαινα εἰς τὸν περίπατον καὶ κάποτε εἰς τὸ θέατρον... Καὶ ἔπειτα τίποτε ἄλλο. Ὄρες ὀλόκληρες ἔμενα προσηλωμένη ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὸ παράθυρόν μου εἰς τὰ χρυσομένα μάρμαρα τῆς ἀντικρυνῆς εἰς τὸ σπιτί μου Ἀκαδημίας.

Ὁ Ἀπόλλων μὲ τὴν χρυσοῦν του λύραν ἦτο ἡ συμπάθειά μου. Ἡ κολῶνες, ἡ ὑψηλὴ ποῦ χρησιμεύουν ὡς στυλοβάται τῶν χρυσοῦν θεῶν μὲ ἀπῆλπιζαν. Ἐνα πρῶτὸν ἐκάθισα καὶ ἔγραψα ἕνα ἀρθράκι, εἰς τὸ ὁποῖον ἔψαλλα τὸν ὕμνον τῶν θεῶν καὶ ἐξέσπασα ὅλην μου τὴν μανίαν διὰ τοὺς ὑψηλοὺς στυλοβάτας. Τὸ ἐδιάβασα καὶ ἔπειτα τὸ ἔσχισα...

Κάτω εἰς τὸ πρῶτον πάτωμα ἐκατοικοῦσε κάποιος νευρολόγος ἰατρός ὁ κ. Ἀποστολίδης καὶ εἰς ἀπὸ τοὺς καλοὺς τότε συνεργάτας τῆς

ἐν τῇ δόξῃ τῆς «Ἀκροπόλεως», ὁ κ. Χρονόπουλος. Ὁ κ. Γαβριηλίδης ἤρχετο κάθε πρῶτῃ, καθὼς καὶ ὁ Κόκκος καὶ κάποτε ὁ Θ. Βελιανίτης. Ἐσυζητοῦσαν γιὰ τὰ ἄρθρα τῶν, ἀπήγγελλον ποιήματα, ἐφώναζαν, ἐνῶ ὁ Γαβριηλίδης ἐγελοῦσε τὸ θυμάτιο ἐκεῖνο γέλιο του.

Δὲν εἶχα γνωρισθῆ μὲ τοὺς κυρίους αὐτοὺς, ἀλλὰ τοὺς ἐδιάβαζα κάθε ἡμέραν. Ὁ Γαβριηλίδης τότε ἐβροντοῦσε καὶ ἀστράφτε. Πικρολοῦθον ἀπὸ ἕνα μικρὸ τεχνιτὸ κήπο ποῦ εἶχα εἰς τὸ βᾶθος τοῦ σπιτιοῦ μου τὰς συζητήσεις τῶν δημοσιογράφων καὶ σιγὰ, σιγὰ ἐξύπνησε μέσα καὶ πάλιν ὁ πόθος μου ὁ πικρὸς νὰ γράφω.

Ἰσως ἐντελῶς ἀτυχεῖσθαι μοῦ ἐγεννήθη τότε ἡ ἰδέα νὰ γράφω καὶ ἐγὼ ὅπως αὐτοί, ὄχι μόνον γιὰ τὸν ἑαυτὸν μου πρᾶξ καὶ γιὰ τοὺς ἄλλους. Ἡ ἰδέα ὅτι ἤμουν γυναίκα δὲν μοῦ ἐπέρασε κἄν ἀπὸ τὸν νοῦν. Ὁ ἄνδρας μου, ἐσυζητοῦσε μὲ μὲ μοῦ δι' ὅλας τὰς ὑποθέσεις του καὶ ἐφαίνετο νὰ εἶχε πολλὴν ἐμπιστοσύνην εἰς τὴν κρίσιν μου. Ποτὲ δὲν μοῦ ἔδειξε ὅτι μὲ ἐθεωροῦσε κατωτέρω του, καθὼς δὲν μοῦ εἶχαν δεῖξει καὶ οἱ γονεῖς μου, διὰ τοὺς ὁποίους, ἀπὸ μικρὸ παιδί, ἤμουν πάντοτε ὁ πρῶτος συμβουλος...

Ἐλέχθη καὶ ἐγράφη πολλάκις, ὅτι ὁ ἔρωσ γειμίζει τὴν ζωὴν τῶν ἀνθρώπων. Δὲν τὸ πιστεύω. Μετὰ τὸν γάμον μάλιστα, ὅπου ἡ πραγματικότης ρίπτει ἀπὸ τὰ μάτια μας τοὺς ὀπαλένιους πέπλους, μέσα εἰς τοὺς ὁποίους ἔπλεε πρὶν τὸ ἐρωτικὸν μας ὄνειρον...

Γυναίκα ἄλλως, ἡ ὁποία δὲν ἀπῆλαυσε τὴν χαρὰν καὶ τὰς φροντίδας τῆς μητρότητος, ὅσον καὶ ἂν ζῆ ἀγαπημένα μὲ τὸν ἄνδρα τῆς, πρέπει νὰ ἀσχοληθῇ καὶ εἰς κἄτι ἄλλο. Ἀρῶν ὅτι ὅπου δὲν ὑπάρχουν παιδιὰ δὲν ὑπάρχει καὶ ἡ θερμότης τῆς πατρικῆς στοργῆς ποῦ τροχίζει μερικὰ σκληρὰ σημεῖα τῆς ζωῆς καὶ μαλακώνει τὰ αἰσθητά καὶ ἰσοπεδώνει τὰς ἀνωμαλίας ποῦ γεννᾶ ἡ καθημερινὴ προστασίη δύο χαρακτῆρων ἐξ αὐτῆς τῆς φύσεως ἀντιθέτων.

Τὸ ταξεῖδι τοῦ γάμου μου, μοῦ εἶχε δώσει τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἰδῶ καὶ νὰ γνωρίσω γυναῖκας, αἱ ὁποῖαι εἶχαν ζήσει τὴν μακρὰν ζωὴν τῶν χωρὶς παιδιὰ καὶ χωρὶς καμμίαν ἄλλην ἀσχολίαν. Τὰ σπιτία τῶν ψυχρὰ σὰν ἄδης μεθ' ὅλα τὰ πολῦτιμα ἐπιπλά καὶ τὴν ἀπαστράπτουσαν καθυπερβολικότητα. Καὶ τὰ αἰσθητά τῶν ἐπίσης. Ἐγώστρικα αὐταῖ, ἐγώστρικα οἱ ἄνδρες τῶν, ἐχάνοντο δι' ἕνα τίποτε καὶ ἐζοῦσαν ζωὴν ἀχρωμάτιστον, ὁσάκις δὲν τὴν ἐπαρὰχρωμάτιζαν μὲ σκάνδαλα, εἰς τὰ

Η ΣΑΠΦΩ ΛΕΟΝΤΙΑΣ

ὁποῖα συναγωνίζοντο καὶ οἱ δύο, ὁ καθένας φυσικὰ δι' ἰδίον του λογαριασμὸν.

Εἰς τὸ ταξεῖδι μου αὐτό, εἰς τὸ ὁποῖον ζωὴ ἐτελῶς διαφορετικὴ ἀπὸ τὴν ἰδικήν μου, μοῦ εἶχε κάμει κατάπληξιν, ἐνόησα πόσον σκοτεινὸν θὰ ἦτο τὸ μέλλον, ἐὰν καὶ ἐγὼ ἐξακολουθοῦσα νὰ ζῶ, χωρὶς ἕνα εἰδικὸν σκοπὸν, μίαν ἐργασίαν, μίαν σοβαρὰν ἐνασχόλησιν.

Εἶχα μέσα μου βαθύτατα ριζωμένην τὴν ἀγάπην τῆς ἐργασίας, κληρονομίαν πολῦτιμον τοῦ οἰκογενειακοῦ μου περιβάλλοντος.

Τότε εἰς ξένον τόπον καὶ εἰς τὸ ταξεῖδι αὐτὸ τῆς ἀναψυχῆς ἀπεφάσισα νὰ γράφω. Τί; δὲν εἶξευρα ἀκόμη. Εὐρισκόμην εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν. Γύρω μου ἡ ζωὴ τῆς Ἀνατολίτιδος μοῦ ἐπαρουσίαζεν εἰς μίαν ποικίλην ψευτικὴν, ὑποκριτικὴν καὶ ταπεινώσεως ὅλας τὰς ἀθλιότητας, εἰς τὰς ὁποίας τὴν ὠθοῦσαν ἕνα δουλικὸν καθεστὸς. Διὰ μίαν ἡ ἰδέα ὅτι ἤμποροῦσα νὰ ἐργασθῶ διὰ νὰ ἐλευθερωθῇ τὸ φῶλον μου ἀπὸ τὴν ἀθλιότητα αὐτὴν ἐφώτισε τὸ πνεῦμα μου. Νὰ ὠρῆσαι ἐργασία, νὰ εὐγενὴς σκοπός! Ἐνα φῶς μεγάλο ἀπλόηθον σὰν χρυσὸς χεῖμαρρος μέσα εἰς τὴν φαντασίαν μου, αἰσθητά χαρὰς καὶ θριάμβου ἐπλημμύρισαν τὴν ψυχὴν μου. Ἦμουν ἀκράτητη. Θὰ ἤθελα ἀμέσως νὰ ἀρχίσω, νὰ εἰπῶ, νὰ γράφω, νὰ βροντοφωνήσω τὰ σχέδιά μου, τὰς ἐλπίδας μου, τὸ πρόγραμμά μου. Ἀπὸ τῆς μίαν στιγμῆς εἰς τὴν ἄλλην ἔγινε ἡ φανατικώτερα φεμινίστρια. Ἦρχισα νὰ ἐνθυμοῦμαι τὴν οἰ-

κυγενειακήν μου ζωήν, τὴν ζωήν τῶν φίλων καὶ συγγενῶν μου. Συνέπεπεν ὥστε εἰς τοὺς κύκλους αὐτοὺς ἢ γυναῖκα νὰ εἶνε ἀδικημένη, ταπεινωμένη, θύμα ἔστω καὶ τοῦ ἀγαθοτέρου ἀνδρός. Εἰς τὸν ἀνδρα μου ἀνεκοίνωσα εὐθὺς τὰς τὰς σκέψεις μου. Γράψε, μοῦ ἀπήντησε. Καὶ ὅταν ἐπέστεψε τὸ μεσημέρι, μοῦ ἔφερε δύο βιβλία φεμινιστικά.

Δὲν τὰ ἐδιάβασα. Τὰ κατέφαγα. Αὐτὸ ἦτο. Εἶχα εὖρει τὸν δρόμον μου. Μοῦ ἐφένετο σὰν νὰ ἐγεννώμην εἰς μίαν νέαν ἐντελῶς καὶ καὶ πολὺ ὠραίαν ζωήν. Ἡ πρώτη μου ιδέα ἦτο νὰ γράψω ἓνα βιβλίον. Εἶχα τόσο ὑλικὸν πρόσφατον ἀπὸ τὴν ζωήν ποῦ ἐμελετοῦσα δύο ὁλοκλήρους μῆνας γύρω μου.

Ἄλλ' ἢ νύχτα ἦλθεν ἔπειτα ψυχρότερος σύμβουλος. Θὰ ἔγραφα τὸ βιβλίον μου καὶ θὰ τὸ ἐτύπων. Ἄλλὰ ποῖος θὰ τὸ ἐδιάβαζε; Καὶ πῶς θὰ ἐπραγματοποιοῦτο τὸ ὄνειρόν μου, ἀφοῦ αἱ γυναῖκες, διὰ τὰς ὁποίας θὰ ἐγράφετο τὸ βιβλίον αὐτό, εἶχαν τὴν συνήθειαν νὰ διαβάσουν τόσο ὀλίγον. Τὸ βιβλίον τὸ ἔγραψα ἀργότερα, ἀλλὰ τότε ἀπεφάσισα νὰ γράψω ἐφημερίδα. Καὶ σιγὰ, σιγὰ νὰ δίδω τὰς σκέψεις καὶ τὰς ιδέας μου. Κατὰ δόσεις, ἐλαφρά, ἤσυχα, ὅπως γίνεται μὲ τὰς ἐφημερίδας, αἱ ὁποῖαι, ὅταν ἐπιμένουν εἰς τὰς ιδέας ποῦ ὑποστηρίζουν, νικοῦν. Ἄλλὰ ἤμουν ἀγνωστος. Κανεὶς δὲν μὲ ἐγνώριζε, ἐκτὸς ὀλίγων παλαιῶν φίλων. Τί ἐπείραζε! Δύο Ἑλληνίδες ἐθεωροῦντο τότε σοφὴ καὶ ὑπέροχοι. Ἡ Σαπφὸ Λεοντιάς καὶ ἡ Κκλλιόπη Κεχαγιᾶ. Καὶ αἱ δύο εὐρίσκοντο εἰς Κωνσταντινούπολιν. Ἐσκέφθην νὰ ζητήσω τὴν συνεργασίαν των. Θὰ τοὺς ἐξηγοῦσα τὸ πρόγραμμά μου, τὸ ὅποιον εἶχα καταστρωμένον μέσα εἰς τὸ κεφάλι μου καὶ χωρὶς ἄλλο θὰ συνεμερίζοντο τὸν ἐνθουσιασμόν μου.

Α Ν Ο Ι Ε Η

Στὸν κήπο τὸν μεγάλο τριγυροῦσα
Κ' ἢ ἀνοιξὶ περπάταγε κοντά μου,
Ἄσυγκριτη στὰ κάλλη, μυριαυθοῦσα.
Τὰ δένδρα στολισμένα σὰ νυφούλες,
Τ' ἀνθόφυλλά τους ρίχνανε μπροστά μου,
Κι' ἀδιάκοπα μιλοῦσαν οἱ βρυσούλες.
Βρέθηκα κάτου ἀπὸ ἓνα κυπαρίσι,
Ποῦ τὴν κορφή του σάλευεν ὁ ἀγέρας
Σὰ νᾶθελε νὰ μὲ μοιρολογήσει.
Μὰ ἐμένα ἦταν μὴν Ἄνοιξὶ ἢ ψυχὴ μου,
Καὶ μέσ' ἰστὴν φωτεινὴ γιορτὴ τῆς μέρας,
Μοῦ ἐρχότανε νὰ πῶ τὴν προσευχὴ μου.
Κ' ἔτσι τὸ μαῦρο μῆνυμα δὲν εἶδα,
Μόνο ἔσκυφα νὰ μάσω στὴν ποδιά μου,
Λουλούδια μὲ γλυκύτατη μὴ ἀελπίδα...

ΤΑ ΚΟΛΛΥΒΑ ΤΟΥ ΡΗΜΑΓΜΕΝΟΥ ΤΑΦΟΥ

Ἐημερώνει τὸ τελευταῖο Ψυχολόγισμα τοῦ χρόνου, ἢ παραμονὴ τῆς πεντηκοστῆς. Μιὰ ἡμέρα, μιὰ νύχτα ἀκόμη, καὶ ἡ ψυχὴ, θὰ γυρίσουν στοὺς τάφους των, ὕστερα ποῦ ἀπὸ τὴ νύχτα τῆς μεγάλης Λαμπρῆς, ἀπὸ τὴν ὥρα ποῦ ἡ καμπάνες χαρμόσυνα ἐσήμαναν τὸ «Χριστὸς Ἄνέστη» ἐλεύθερες ἔτρεξαν παντοῦ ποῦ ἐστάθησαν, ὅταν ἦσαν στὸν κόσμον. Καὶ εἶδαν καὶ ξανάζησαν τὴ ζωὴ τους στῆς πενήντα αὐτῆς ἡμέρας καὶ ξανά ἐπόνεσαν, ἐχάραξαν καὶ γλυκὸ αἶσθημα τὰς πλημύρησεν σὰν ἀντίκρουσαν ἀνθρώπους καὶ μέρη ὅπου ἀγάπη, ἔλεος, καὶ εὐσπλαχνία τῆς ἐσυγκίνησεν. Θλίψι τῆς πλακώνει, ὅπου σκληρὸς καὶ ἀπονεῖς ἐφάνηκαν. Τὸ μέρος ὅπου ἀπεχαιρέτησαν καὶ ἄφησαν τὸ σήκωμα τους σὰν παλῆθ' ἐνδυμα μὲ πόνο καὶ ἀγάπη τὸ ἀντικρίζουν. Καὶ τώρα ἔφθασαν καὶ στέκουν ἐκεῖ, ὅπου τὰ σώματά τους στὴν ἀγκαλιὰ τῆς μάνας γῆς μὴ χούφτα χῶμα ἐγιναν.....

Ὅλα τὰ μνήματα εἶναι καταστύλιστα ἀπὸ ἀγκαλιὰς λουλούδια καὶ γιολάντες. Κεράκια μὲ τὸ τρεμουλιαστό τους φῶς μόλις ξεχωρίζουν μέσα στὰ ἀπαλὰ χρώματα τοῦ δειλινοῦ. Γέροντες μὲ τὸ πετραχῆλι στὸ λαιμὸ καὶ τὸ θυμιατὸ στὸ χέρι, ψάλλουν καὶ διαβάζουν συχώρια ἐπάνω σ' ὅλα τὰ μνήματα φτωχικὰ καὶ πλούσια. Γιατὶ καὶ στὸ θάνατο ἀκόμη ξεχωρίζουν τὰ πλούτη ἀπὸ τὴ φτώχεια. Μόνο στὴν ἀγάπη, καὶ στὴ ψυχὴ ποῦ θυμᾶται, φτώχεια δὲ χωρεῖ. Καὶ βλέπεις φτωχικὰ μνήματα μὲ τοὺς ξύλινοὺς τοὺς σταυροὺς, ποῦ μιλοῦν, καὶ λένε: πῶς ἐκείνοι ποῦ κοιμοῦνται κάτω ἀπὸ τὸ χῶμά τους, δὲν εἶναι πεθαμένοι, γιατί ζοῦν στῆς καρδιῆς τῶν ἀγαπημένων των ποῦ ἔμειναν ὀπίσω, καὶ τοὺς θυμοῦνται καὶ φροντίζουν νὰ στολίσουν τῆς ἐπίσημες τῶν καιρῶν ἡμέρες τὰ μνήματά τους μὲ τὰ λουλούδια τῆς ἀγάπης, τοῦ πόνου, καὶ τῆς ἐνθύμησης. Καὶ ἄφθονο μυρωδάτοι ὠμορφοστολισμένον σκορποῦν τὸ ξανθὸ σιτάρι τῶν κολλύβων, διαβασμένο καὶ ἀγιασμένο ἀπὸ τῆς εὐχῆς τῆς ἐκκλησίας, ποῦ σὰν σὲ πανηγύρι βράζεται καὶ ἐτοιμάζεται στὰ σπίτια, καὶ στολίζεται μὲ περισσὴ τέχνη, ἀγάπη καὶ φροντίδα.

Τὴν ἡμέρην αὐτὴ ξαναζοῦν καὶ μελετιῶντα οἱ πεθαμένοι στὰ σπίτια τους. Ἀόρατες ἢ ψυχῆς παρακολουθοῦν τῆς ἐτοιμασίας, ἀκοῦν τὰ ὀνόματά τους, καὶ χαίρουνται, πῶς ἡ λησμονία ὁ ἀληθινὸς αὐτὸς θάνατος, δὲν τῆς ἔσβυσε τέλεια ἀπὸ τὸν κόσμον τῆς ἀγάπης τῶν δικῶν των.

Ἐνας τάφος μεγαλοπρεπῆς μαρμάρινος, ποῦ ἐπάνω εἰς ἓνα ὠραῖο βᾶθρον στημένη τὸν στο-

6 ΜΑΡΤΙΟΥ

Πάντα τὸ δειλινὸ ὄλ' οἱ νεκροὶ πάνε νὰ πιοῦνε ἀπ' τῆς Δήθης τὸ νερό.

Τὰ δοξασιὰ παλληκάκια, ποῦ θυσιάσαν τὴ ζωὴ γιὰ τὴν Πατρίδα, πίνοντας ἀπ' τὸ μαγικὸ νερὸ ἀλημονᾶνε τὰς καρδιὰς ποῦ μάρανε ὁ χαμὸς τους.

Καὶ πίνουν πίνουν νὰ ξεχάσουν ἀφοῦ δὲ γίνεται ἀλλοιῶς.

Ἐνα δειλινὸ—6 Μαρτίου—καινούργιος νεκρὸς τοὺς ἔφερε τὸ μαῦρο μῆνυμα.

— Σκοτώσανε τὸν Βασιλῆα!

Στ' ἀνέλπιστο τὸ ἄκουσμα ὅλοι οἱ στρατιῶται Του στήσανε μοιρολόι ἡρωικὸ στὸν Μάρτυρ Βασιλέα.

Ταχθῆσαν στὴ γραμμὴ καὶ βγήκαν γιὰ τὴ βασιλικὴ συνάντησι.

Ὁ Βασιλῆας ἀργοῦσε νὰ φανῆ.

Ἄλλοι δεσμοὶ καὶ τύποι, θλιβερὸς τιμὲς τὸν ἤθελαν ἀπάνου.

Ἀχώριστη ἀπ' τὸ λεβέντικο κορμὶ ἢ καλὴ Του ἢ ψυχὴ πετοῦσε γύρω, θέλοντος νὰ χορτάσῃ τὴν ἀγάπην τοῦ λαοῦ μέσ' τὴν πρωτεύουσά Του.

Νὰ τᾶχη συντροφιά σι' ἀγύριστο ταξίδι.

Δὲ σβύστηκε τὸ γλυκὸ γαμόγελο ἀπ' τὸ πρόσωπό Του π' ἀντανακλοῦσε καλωσύνη ψυχῆς. Σὰ νᾶλεγε σὶδὸ πλῆθος.

— Μὴ κλαῖτε παιδιὰ μου. Μένει πίσω μου ἢ Ἐλπίδα. Ἐρχεται τὸ Παιδί μου.

Κι' ἀκολουθοῦν δακρυσμένον οἱ ζωντανοί, τὸν Ἀδικοσκοτωμένο. Καὶ πᾶν γιὰ συνάντησί Του οἱ ἥρωες νεκροί. Οἱ δύο συνοδεῖες φθάσανε τὸ τέλος τους.

Αὐτοὶ στὴν πόρτα τοῦ ἄλλου κόσμου.

Ἐκείνοι μπροστὰ σ' ἓνα λάκκο.

Ἀμίλητοι καὶ λυπημένοι τὸν ξεποστέλνανε ἢ Γυναῖκα, τὰ Παιδιὰ Του, ὁ λαός.

Ἀμίλητοι καὶ λυπημένοι τὸν προσμέναν οἱ ἄλλοι.

Ἄνοιξαν διάπλατα ἢ πόρτες καὶ μπῆκε ὁ Βασιλῆας. Καὶ τὸν χαίροῦσαν Νίκες μαυροφόρες καὶ χαρὸς πένθιμα ντυμένες.

Ἦρως Βασιλῆας ἀνάμεσα σὲ ἀφανεῖς ἥρωες. Μάρτυς ἀνάμεσα σὲ μάρτυρας. Στεφάνια ἀμύραντα. Ὅπως στὴν ζωὴ Του ἔτσι καὶ στὸν θάνατο. Πάντα μαζί μὲ τὸ λαὸ Του.

Ἄλλος Παλαιολόγος ποῦ ἔπεσε γιὰ τὴν ὑπεράσπισιν μιᾶς ἄλλης Πόλης.

Ἀνάμεσα σὲ στρατιῶται Του ζῆ σ' ἄλλο κόσμον τώρα καὶ συνεχίζει στὸν ἀτελείωτό Του ἕπνο, τὸ γλυκὸ ὄνειρό ποῦ εἶδε στῆς τελευταῖες ἡμέρας Του νὰ γενῆ λαμπρὰ πραγματικότης.

Ἐντυχισμένος πέθανε ὁ Καλὸς μας Βασιλῆας.

ΒΙΟΛΕΤΤΑ

λίξει ἀρχαῖκὴ κομψὴ ὑδρία, σκεπασμένη ἀπὸ ὠμορφοδιπλωμένο πέπλο, μαυρισμένο ἀπὸ τὸ δάρσιμο τῶν ἀνέμων καὶ τῶν βροχῶν, μὲ τὴ γράμματά του μισοσβυσμένα ἀπὸ τὸν καιρὸ, τσακισμένος σὲ πολλὰ μέρη ἀπὸ τὴν ἀσέβεια τῶν ἀνθρώπων, στέκει παραπονεμένος. Κανένα χέρι πόνου καὶ ἀγάπης δὲν τὸν ἐστόλισε. Μόνο τὰ δύο περιφανά του κυπαρίσσις, ποῦ δὲν ἔχουν ἀνάγκη καμμιά ἀπὸ περιποίησι γιὰ νὰ ζήσουν στέκονται θλιβερὰ μοναδικοὶ σύντροφοι τοῦ ρημαγμένου τάφου.

Καὶ ὀλίγοι ἄγριοι κρῖνοι, ποῦ καὶ αὐτοὶ ζοῦν χωρὶς περιποίησι τὸν στολίζουν κάθε ἄνοιξὶ μὲ τὰ ἄσπρα τους μυρωδάτα λουλούδια.

Τὰ ὠραῖα του κάγκελα εἶναι γυριμένα ἀπὸ τὴν μιὰ πλευρά, καὶ ἡ μικρὴ θύρα λείπει. Ποῖος ξεύρει, ποῖος ἱερόσυλος τὴν ἐκλεψε;

Λύπη περισσὴ σφίγκει τὴν καρδιὰ τοῦ ἀνθρώπου... Σὲ πικρὸς σκέψεις φέρνει τὸ νοῦ ἢ ἐγκατάλειψις καὶ τὸ παράπονο τοῦ τάφου, σὲ μέρες μάλιστα ποῦ ὅλοι οἱ ἄλλοι γύρω, νομίζεις, πῶς χαμογελοῦν κάτω ἀπὸ τὰ ἀνθινὰ τους στολίδια, καὶ τὴ στοργὴ ποῦ τοὺς ἀγκαλιάζει.

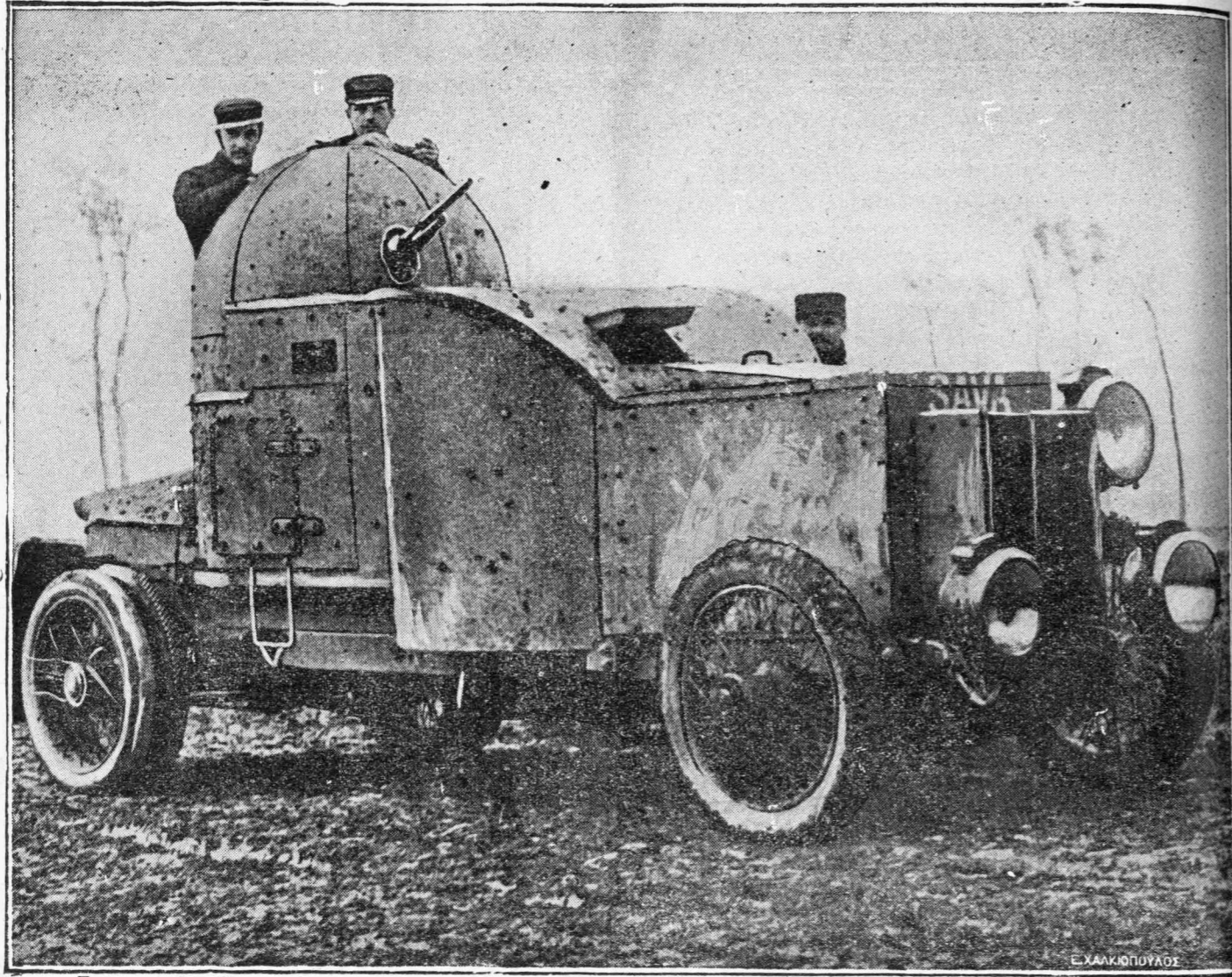
Τὴν τελευταία λοιπὸν αὐτὴ νύχτα, ὅλες ἢ ψυχῆς πετοῦν γύρω στοὺς τάφους τους. Εὐχαριστημένες γιατί ἄφθονα σκορποῦνται τὰ κόλλυβά τους τελευταῖος δεσμός μὲ τοὺς ζωντανοὺς ἀγαπημένους τους.

Ἡ ψυχὴ τοῦ ἔρημου τάφου, ποῦ κανένα δὲν ἔχουν ὀπίσω τους νὰ τῆς θυμηθῆ, καὶ νὰ τοὺς φέρῃ τ' ἀγαπημένα τους κόλλυβα, στέκουν περίλυπες καὶ μαραμένες... καὶ βλέπουν γύρω τους τὸ ξερὸ χῶμα.

Ἄξαφνα χαρούμενες βλέπουν σὰν ἓνα σύννεφο ἀπὸ μικρὰ πουλάκια νὰ περνᾶ ἐπάνω τους καὶ σὰν βροχὴ ἀπὸ ξανθὸ σιτάρι νὰ σκεπάζῃ τὸν τάφον των.

Τὰ πουλάκια, τὰ φωλιασμένα στὰ πυκνὸ-κλαρα πελώρια κυπαρίσσια ἔχουν τὰ μικρὰ τους ἀκόμη ἄφτερα καὶ ἀδύνατα νὰ θρέψουν. Ὅλη τὴν ἡμέρα ἐμάζεψαν μὲ τῆς μυτοῦλες τους ἀπὸ τὸ ἄφθονο τῶν ἄλλων τάφων γύρω σκορπισμένο σιτάρι. Καὶ ὅταν μ' αὐτὸ ἐχόρτασαν τὰ μικρὰ τους μπορεῖ καὶ ἀπὸ πόνο γιὰ τῆς παραπονεμένης ψυχῆς νὰ ἐσκόρπισαν τὰ τελευταῖα κουκιά τοῦ σιταριοῦ στὸ χῶμα τοῦ ἔρημου τάφου. Καὶ ἔτσι ἢ ὄρφανες ψυχοῦλες παρηγορημένες, ἐπῆραν τὸν αἰθέριον δρόμον τῆς οὐρανιας τους κατοικίας, εὐλογοῦντες τὰ μικρὰ πουλάκια ποῦ δὲν τοὺς ἄφησαν χωρὶς κόλλυβα.

ΑΙΚ. Β. ΚΑΤΣΥΦΟΥ

ΠΟΛΕΜΙΚΟΝ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟΝ

ΤΟ ΑΣΠΡΟ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟ

(Συνέχεια)

— Θέλω νὰ ἔλθῃ ἡ μαμὰ μαζὴ, εἶπε τὸ μικρὸ, ἴσῃ νὰ ἤθελε νὰ ἀποσπᾶσθαι τὴν μητέρα του ἀπὸ τὴν μεγάλην τῆς λύπη.

Ἐφυγε; ἀκούσθηκε μὴ παιδιχτικὴ φωνὴ ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὸ κρεββάτι τῆς Ἄννας.

— Εὐγάτε ἔξω, παληόπαιδα, ἀπάντησε θυμωμένη ἡ κερὰ Μαρριγώ.

Τέσσαρα κεφάλια μπουκλωτά, χαριτωμένα, ἐπρόβλεσαν μαζὴ, κάτω ἀπὸ τοὺς γύρους τῶν δύο κρεββατιῶν. Τόσο δὲ ἀστεία τοὺς ἐφάνη ἡ ἐμφάνισίς των αὐτῆ, ὥστε ἔλα ἔσκασαν, σὲ γέλοιο.

Ἡ Ἄννα δὲν ἤμποροῦσε νὰ κρατηθῇ καὶ αὐτῆ. Ἡ κερὰ Μαρία ἐπρόσθεσεν εἰς τὴν γενικὴν εὐθυμίαν ξεφωνίζουσα ἂν καὶ κάπως χωρὶς ὄρεξιν.

Καὶ ἡ μητέρα ἀκόμη ἐχαμογέλασε μέσα ἀπὸ τὰ δάκρυά της. Ὅλα τότε ἐπῆραν θάρρος, ἐξεπετάχτηκαν ἀπὸ τῆς κρύφτης των καὶ ἐγελοῦσαν, ἐγελοῦσαν γέλοιο ἀκράτητα καὶ κρυσταλλένια ποῦ ἔμοιαζαν σὲν τρίλιες ἀηθονιῶν.

— Ἐμπρός! κάτω γλήγωρα, ἐφώναξεν ἡ κερὰ Μαρριγώ. Νὰ σᾶς δώσω νὰ φάτε πρὶν νὰ γυρίσῃ, γιὰτὶ ἀλλοίμονό σας, ἂν δὲ σᾶς εὖρη κοιμηθῆτε. Ὅλα ἔτρεξαν κάτω καὶ μόνον ἡ Ἄννα ἔμεινε κοντὰ εἰς τὴν μητέρα της. Ὅλα ἔφαγαν γλήγωρα καὶ φοβισμένα, μὲ τὸ νοῦ

Ο ΜΕΓΑΣ ΑΣΘΕΝΗΣ

τους εις τὸν δρόμο, μήπως ἀκούσουν τὰ βήματα τοῦ πατέρα. Καὶ μετὰ μισή ὥρα ἔλα ἐκοιμῶντο τὸν ὠρτινὸν ὕπνον τῆς ἡλικίας των.

Μόνον ἡ Ἄννα δὲν ἔφαγε τίποτε καὶ δὲν ἐκοιμήθηκε παρά πολὺ ἄργά. Ἡ μητέρα της συγχισμένη ἐξέσπασε ἴσ' αὐτήν. Τῆς εἶπεν ὅτι ἦτον ἡ αἰτία ὅλης αὐτῆς τῆς σκηνῆς, ὅτι ἦτον ἀναίσθητη γιατί εἶχεν ὄρεξι νὰ διασκεδάσῃ, ἐνῶ ἔβλεπε τὴν ἀθλιότητα καὶ τὴν συμφορὰν τοῦ σπιτιοῦ των, ὅτι, ὅτι, ἀτελείωτα.

Ἐποχονδριακῆ, ὅπως εἶχε κταντήσει ἡ γυναῖκα αὐτή, ἦτο σκληρὰ μετὰ τὰ παιδιὰ της καὶ μάλιστα μετὰ τὴν Ἄνναν, ἀπὸ τὴν ὁποῖαν ἀπαιτοῦσε νὰ βλέπῃ καὶ νὰ ἐννοῇ τὰ πράγματα ὅπως τὰ ἔβλεπεν ἐκείνη. Τὸ γέλοιο, ἡ εὐθυμία καὶ ἡ παιδικὴ χαρὰ τῆς Ἄννας τὴν ἐπείραζε. Τὰ παγνίδια τῶν παιδιῶν της ἦσαν μακρύτερον γ' αὐτήν. Μόνον τὸ τρίτο της ἀγόρι εἶχε τὰς συμπαθείας της, διότι ἦτον ὠρτό, ἀσθενικό, μελαγχολικό καὶ οὔτε ἔτρεχεν, οὔτε ἀγαποῦσε νὰ παίξῃ καὶ νὰ γελᾷ. Καὶ πάντα ὅταν κατήγγελλεν εἰς τὸν ἄνδρα της τὰ ἄλλα παιδιὰ της ἢ ὅταν τὰ ἐμάλωνεν ἢ ἰδίᾳ δὲν ἔλειπε νὰ προσθέσῃ: «Μόνον ὁ Νίκος εἶναι χρυσὸ παιδί, ἦσυχο, καλὸ, σωστὸ ξυλκράκι στὴ γωνιά».

Τὸ καυμένο τὸ ξυλκράκι! ἔλεγε μέσα της ἡ κερά Μαριγώ, ἡ ἀπλὴ ἀλλὰ λογικὴ γυναῖκα. Τὸ ξυλκράκι ἔχει σκράκι μέσα του καὶ τὸ τρώει. Καὶ γι' αὐτὸ ὄλο καὶ ξεραίνεται, ὄλο καὶ λυώνει.

Καὶ τὸ μικρὸ ποῦ ἠσθάνετο, ποῦ εἶχε τὸσον πόθον νὰ τρέχῃ καὶ νὰ παίξῃ, μὰ δὲν μπορούσε, ἐσυλλογίζετο μέσα εἰς τὸ μικρὸ, τὸ μπουκλωτὸ κεφαλάκι του. Τί κρῖμα, νὰ μὴν εἶναι ὁ Γιώργος ξυλκράκι, καὶ ἐγὼ νὰ ἔπαιζα καὶ νὰ μπορούσα νὰ τρέχα σὰν αὐτόν.

Ἡ Ἄννα περὶ τὰ ξημερώματα ἐσηκώθη κατὰ τὴν συνήθειάν της νὰ περάσῃ τὰ μαθήματα της. Ἀλλὰ καθὼς καὶ τὴν τελευταίαν φορὰν ἐπῆρε τὸ τετράδιόν της ἀπὸ τὴν ἀνάποδὴ καὶ ἄρχισε νὰ γράφῃ, τὴν ὥρην ὅμως χωρὶς δυσκολίας καὶ σβουσημάτια καὶ δισταγμούς.

Τὸ ἄσπρο λουλουδάκι εἶναι δυστυχισμένο, γιατί σήμερα πάλι, τὸ ποδοπάτησαν καὶ τὸ πόνεσαν καὶ τοῦκαμαν ἄσχημες πληγές. Γύρω του εἶναι σκοτεινὰ καὶ μαυρίλα. Κανείς δὲν τ' ἀγαπάει».

Καὶ εἰς ἓνα ἄλλο χαρτί ἔγραψεν: Αἰνίγματα πολλὰ σπουδαιότερα ἀπὸ ἐκεῖνα ποῦ δημοσιεύει τὸ Περιοδικόν μας.

«Γιατί ἀφοῦ ὁ Θεὸς ἠμπορεῖ νὰ κάμῃ ὅ,τι θέλει, ἔκαμε πλουσίους καὶ πτωχοὺς, ὠραίους καὶ ἄσχημους, καλοὺς καὶ κακοὺς;

«Γιατί δὲν πρέπει νὰ γελᾷ κανεὶς, ὅταν τόσο τὸν εὐχαριστεῖ;

«Γιατί δὲν ἀγαποῦν οἱ γονεῖς τὰ μεγάλα τῶν παιδιῶν καὶ ἀγαποῦν μόνον τὰ μικρά;

«Γιατί νὰ μὴν ἐπιτρέπεται νὰ ἔχωμεν καὶ ἀγόρια φίλους, ἀφοῦ αἰσθάνομαι ὅτι σεῖς ἀπὸ ὅλες μου τῆς φίλες, μετὰ ἀγαπᾶτε καλλίτερα;

«Γιατί οἱ πατέρες νὰ γίνονται κάποτε ἄγριοι ὅταν θηρίῃ μετὰ τὰ παιδιὰ τους;

«Γιατί νὰ γεννῶνται ἄνθρωποι τυφλοὶ;

«Ἄν ὁ φίλος μου ποῦ μαντεύει τόσα πράγματα μοῦ λύσῃ τὰ αἰνίγματα αὐτὰ θὰ με βοηθήσῃ πολὺ νὰ καταλάβω τὴ ζωὴ, ποῦ κάποτε τὴν βλέπω τόσο ὠρτικὴ καὶ κάποτε ὅταν σήμερον τόσο κακὴ καὶ ἄσχημη».

* * *
Ὁ Στέφανος Ζαδῆς, ὁ ὁποῖος τὸν πρῶτον μῆνα τῆς ἀλληλογραφίας του μετὰ τὴν Ἄνναν ἐφαίνετο νὰ τῆς γράφῃ μᾶλλον ὅταν νὰ ἔκλινεν ἀσκήσεις φιλολογικὰς καὶ μετὰ κάποιον συγκατάβατον γὰρ τὸ πτωχὸ κοριτσάκι, ἤρχισε νὰ ἐνδιαφέρεται σοβαρὰ ὅσο ὁ κερὸς ἐπενοῦσε.

Ἡ πρώτη νεανικὴ περιέργεια ἔγεινεν ἔπειτα ἀνάγκη. Καὶ ἐν ἐτύχαινε νὰ περάσουν ὀκτὼ ἡμέρες χωρὶς νὰ λάβῃ εἰδήσεις τῆς μικρᾶς του φίλης, ὁ νέος ἐστενοχωρεῖτο, ἀνησυχοῦσε, ἐκυριεύετο ἀπὸ μελαγχολίαν.

Ἡ μητέρα του μετὰ τὸ ἐνστικτον τῆς τρυφερότητος εἶχε μαντεύσει τὸ αἶθημα τοῦ παιδιοῦ της. Εἰς τὴν ἀρχὴν ἐσκέφθη ὅτι ὁ μακρυνὸς αὐτὸς ἔρωσ, ὁ τὸσον ἰδανικὸς θὰ ἐπροφύλαττε τὸν νέον ἀπὸ τοὺς κινδύνους ποῦ τὸν ἐπεριτοίχιζαν εἰς τὴν μεγάλην αὐτὴν πόλιν καὶ τοὺς πολὺ ὑλιστικὸς Ἀνατολίτικους κύκλους, εἰς τοὺς ὁποίους ἐξοῦσε.

Γι' αὐτὸ πολὺ συχνὰ ἔφερε τὴν ὀμιλίαν εἰς τὸ «Ἄσπρο Τριαντάφυλλον» τοῦ πρώτου διηγήματος τοῦ Στέφου της καὶ ἐφαίνετο νὰ ἐνδιαφέρεται καὶ αὐτὴ γὰρ τὸ πτωχὸ κοριτσάκι. Θὰ γείνη ἡ ἡρώς ἐνὸς μεγάλου σου μυθιστορηματος, ἔλεγεν εἰς τὸν Στέφου ἡ μικρὴ αὐτή. Αὐτὸ τὸ προαίσθημα ἔχω.

Καὶ πραγματικῶς ἡ μητρικὴ της φιλοδοξία καὶ ἡ ἀνάγκη νὰ προσηλῶνεται εἰς μίαν εὐτυχίαν ποῦ ἐπερίμενεν ἀπὸ τὸ μέλλον, ὕστερον ἀπὸ τὸ βασανισμένον παρελθόν καὶ ἀπὸ τὴν ἀχρωμάτιστη ζωὴ της, τὴν ἔκανε νὰ ὀρεῖται γὰρ τὸ παιδί της κάθε δόξαν καὶ κάθε μεγαλεῖον. Φύσις ρομαντικὴ δὲν ἔβλεπε τὸ μεγαλεῖον αὐτὸ οὔτε εἰς τὰ πλούτη, οὔτε εἰς τὸ στάδιον εἰς τὸ ὁποῖον ὁ ἄνδρας της πρῶριζε τὸν Στέφου της. «Ὅχι τὸ παιδί της τὸ ἀγαπημένον θὰ ἐγίνετο μέγας συγγραφεὺς. Ἀλλὰ γὰρ νὰ φθάσῃ ἐκεῖ ἔπρεπε πρῶτιστα νὰ γείνη ἐπιστή-

μων, καλὸς ἐπιστήμων, νὰ καλλιεργήσῃ τὸ πνεῦμα του, νὰ καταλάβῃ θέσιν ὑψηλὴν εἰς τὴν ἐκτίμησιν τοῦ κόσμου.

Ἡ κ. Ζαδῆ εἰξευρεν ὅτι τὴν θέσιν αὐτὴν δὲν θὰ τὴν ἐξησφάλιζε ποτέ μετὰ τὴν δημοσίευσιν διηγημάτων καὶ μυθιστορημάτων, ὅσον τέλει καὶ ἂν ἦσαν.

Οἱ γραφειᾶδες, ὅπως ἔλεγον εἰς τὴν Πόλιν, ὅσους εἶχαν δοκιμάσει νὰ γράψουν κάτι, νὰ ἀνακατωθῶν μετὰ τὸ φιλολογικὸν ἢ μετὰ τὸ γλωσσικὸν ζήτημα, ἦσαν μίαν ταξὶς ἀνθρώπων διὰ τοὺς ὁποίους οἱ Χρηματιστικὸι καὶ ἐν γένει οἱ ἐπίσημοι κύκλοι ὠμιλοῦσαν μετὰ ὑπερτάτην περιφρόνησιν. Τὸ Φανάρι ποῦ ἀντιπροσώπευε κάπως τὴν πνευματικὴν ζωὴν τοῦ Ἑλληνισμοῦ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἦτο βουτηγμένον ὡς τὴν λαϊκὴν εἰς τὸν σχολαστικισμόν. Τὸ ὄρος τῆς ὀμιλίας των, ἡ ἀλληλογραφία των, κρῖμα μεσαιωνικοῦ Βυζαντινισμοῦ καὶ ἱερατικῆς πομπῆς φρασεολογίας, τοὺς ἐχώριζεν μετὰ φραγμοῦ ἀντιπαθείας, ποῦ ἔφθαναν εἰς μῖτος καὶ περιφρόνησιν, ἀπὸ τὰ ὀλίγα παιδιὰ ποῦ ἐπαρκολοῦσαν τὴν νεωτέραν ἐξέλιξιν τῶν γραμμάτων.

Ἡ μητέρα τοῦ Στέφου ἠσθάνετο, ἔβλεπεν ὅλα αὐτὰ. Καὶ ἐνῶ ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος ἐκαμάρωνε τὸ παιδί της, γιατί με τὸσον πάθος ἐδιόβαζε τοὺς καλλιτέρας συγγραφεῖς καὶ τὸν ἐβουλοῦσε μάλιστα εἰς αὐτὸ—διότι τὰ δέκα χρόνια τῆς ζωῆς της εἰς τὴν Ἑλβετίαν τὴν εἶχαν μορφώσει τέλεια—ὅμως ἀπὸ τὸ ἄλλο ἐπροσπαθοῦσε νὰ ἐτοιμάσῃ καὶ αὐτὸν καὶ τὸν πατέρα του γὰρ τὸ ἐπιστημονικὸν στάδιον.

Γὰρ νὰ σοῦ ἀναγνωρίσουν κάποιον ἀξίαν τοῦ ἔλεγε πρέπει πρῶτα νὰ τοὺς ἐπιβληθῆς ὡς ἐπιστήμων. Καὶ ὁ πατέρας σου γὰρ νὰ σοῦ ἐπιτρέψῃ νὰ μὴ γίνῃς ἔμπορος καὶ χρηματιστής, πρέπει νὰ πεισθῇ ὅτι θὰ γίνῃς μέγας γυατρὸς ἢ μέγας δικηγόρος.

Ὁ Στέφου δὲν ἄργησε νὰ καταλάβῃ ἀπὸ ἓνα ἀπλούστατο περιστατικὸν ὅτι πραγματικῶς ἡ μητέρα του εἶχε δίκην.

Ἐνα πρῶτ ἠῦρεν εἰς τὴν τραπεζαρίαν ζεφυλλισμένον ἓνα ἀπὸ τὰ περὶ ἀγαπημένα του βιβλία: Τὴν Ἀνάστασι τοῦ Τολστόη. Ἐκάλεσε τὴν ὑπηρετρίαν καὶ τῆς ἔκανε σωστὴν ἀνάκρισιν, γὰρ νὰ μάθῃ ποιὸς ἔσχιζε τὸ βιβλίον.

Ἐν τῷ μεταξύ ἐπαρουσιάσθηκεν ὁ πατέρας του μετὰ τὴν βελουδέην κόκκινη ρόμπα του, μετὰ τὸ χρυσοκέντητο σκουφάκι του καὶ μετὰ τῆς κεντητῆς του παντοφλῆς, ὅπως ἐκατέβαινε τὸ πρῶτ γὰρ τὸν καφέ.

— Τί τρέχει; ἠρώτησεν ὁ κ. Ζαδῆς μετὰ τὸ

μισοκυστηρὸ καὶ μισοκερατσίστικο ὄφος του. «Ἄ! γι' αὐτὴς τῆς ἀηδίας εἶναι ὁ καυγᾶς! Θὰ ἤθελα νὰ σοῦ εἰπῶ δυὸ λογάκια γι' αὐτό. Τὰ βιβλία τῶσκητα ἐγὼ, γιατί δὲν ἦρα χαρτί εἰς τὸ μέρος. Καὶ μετὰ μὴ ματιὰ ποῦ ἔρριξα, ἐκατάλαβα ὅτι χαλᾶς τὰ μολὰ σου καὶ χάνεις τὸν καιρὸ σου μετὰ τῆς σχλοκουβέντες αὐτῶν τῶν χασομέρηδων. Λοιπὸν σοῦ ἀπαγορεύω νὰ διαβάσῃς καὶ πρὸ πάντων νὰ ξοδεύῃς ἔστω καὶ ἓνα γρόσι γὰρ νὰ ἀγοράσῃς τέτοιες ἀηδίες».

— Πῶς πατέρη! Τὴν Ἀνάστασι τοῦ Τολστόη! τοῦ μεγαλητέρου φιλοσόφου τοῦ αἰῶνος.

— Τὸν βράζω ἐγὼ τὸν Τολστόη σου, ὡς καὶ τὴν Ἀνάστασι τοῦ. Μοῦ φτάνει ἡ Ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ. Ἄν δὲν μᾶς πέφτῃ καὶ ἐκείνη πολλὴ μετὰ τῆς ἐλεημοσύνης καὶ τῆς φιλανθρωπίας της. Καὶ ἀφοῦ ἡ ὀμιλία τὸ φέρνει, σὲ εἰδοποιῶ ὅτι ἀπὸ τὴν πρώτη θὰ ἀρχίσῃς νὰ ἔρχεσαι εἰς τὸ γραφεῖο καὶ νὰ συνηθίσῃς μετὰ τὴν ἐργασίαν. Μιλημένα, ἐξηγημένα. Δὲν ἐξώδεψα ἐγὼ τόσο Παρὰ εἰς τὴν Χάλκη γὰρ νὰ ψευτοπάρῃς ἓνα χαρτί Ἑμπορικῆς Σχολῆς καὶ νὰ κάθῃσαι τῶρα νὰ χασομερᾷς, τάχα γὰρ νὰ μαθαίνῃς Ἑγγλέζικα καὶ Γερμανικά..... Ἐπειτα καὶ ἡ μίς Δέξη δὲν εἶναι διόλου εὐχαριστημένη....

Ἡ μίς Δέξη εἶναι ἀκατάλληλη νὰ μοῦ κάνη μάθημα, εἶπεν ὁ νέος κατακόκκινος ἀπὸ θυμόν.

Μάϊα

ΤΟ ΡΟΔΟ

Σ' ὀδόροσο περιβόλι μέσα
ἓνα τριαντάφυλλο ἀνθεί.
Τᾶλλα λουλούδια βασιληά τους
τὸ γνώρισαν γιατί φορεῖ

Κορώννα ὅλη ἀπὸ διαμάντια,
ποῦ τοῦ τὴ χάρις ἡ δροσιά,
γὰρ νὰ στολίση πάρα πάνω
τὴ μαγικὴ του ὠμορφιά.....

Τ' ἄλλο πρῶτ θὲ νὰ τοῦ φέρῃ
τὰ δάκρμά της ἡ αὐγή,
γιατί καὶ ὠμορφιά καὶ νεῖατα
λιγὸχρονη ἔχουνε ζωή.

Τὴν ὠμορφιά τὸ ρόδο μοιάζει
μὲν ἄνοιξι ζῆ καὶ περνᾶ...
«Χαρὰ σ' αὐτὸν ποῦ δὲ γνωρίσει
τὴν ἄγρια βαροχειμωνιά».

Αἰκ. Β. Κατούφοῦ.

ΤΑ ΧΕΛΙΔΟΝΙΑ ΜΟΥ

Ο οὐρανός είναι καθαρός σαν μαργαριτάρι. Ο Ἀπρίλιος εὐωδιάζει κάτω ἀπὸ τὰ παράθυρά μου και οἱ καμπάνες τῆς νύκτας τοῦ μεγάλου Σαββάτου κτυποῦν χαρούμενα και δυνατά.

Και ὅμως κἀτι μοῦ λείπει. Μοῦ φαίνεται ὅτι δὲν εἶναι Πάσχα ἀκόμη. Μοῦ λείπουν τὰ χελιδόνια μου, και ὅσον ἀμυδρῶς ἐνθυμοῦμαι τὴν πρώτη φορά, ὅπου οἱ κώδωνες μοῦ ἀνήγγειλαν τὸ Πάσχα, ὁ ἀέρας ἐμύριζε ὄραϊα ὅπως σήμερα τὸ πρωῖ. Ἦμουν εἰς τὸ ἴδιο ὑψηλὸ δωμάτιον, κλίνοντας τὸ ὄνομα: τὸ τριαντάφυλλο τοῦ τριανταφυλλοῦ, εἰς τὸ ἴδιο τραπέζι, ὅπου γράφω σήμερα, και ἐπάνω ἀπὸ τὸ κεφάλι μου ἀπὸ τὸ ἀνοιχτὸ παράθυρο, εἰς τὴν παλιὰ φωλιὰ τῆ κτισμένη εἰς τὸ μεγάλο δοκάρι τοῦ βάνους, περνοῦσαν και ξαναπερνοῦσαν φωνάζοντας τὰ χελιδόνια.

Εἶχα ἐδῶ τρεῖς φωλιῆς χελιδονιών, τρεῖς θαυμάσιες φωλιῆς κτισμένες ἀπὸ τὸν καιρὸ τοῦ παποῦ μου. Εἶναι κτισμένες ὅπως δὲν ξέρουν τώρα πλέον νὰ κτίζουν, τρεῖς ἀρχαῖες φωλιῆς φεουδαλικές, τρεῖς φωλιῆς τέλος πάντων ποῦ ἦσαν γὰ τῆς πτωχῆς νέας φωλιῆς, ὅπως ἕνας πολὺς πύργος τοῦ 1200 εἶναι γὰ τὰ ἄθλια ἄσπρα σπίτια μας.

Πρὸ ἀμνημονεύτων χρόνων τὸ δωμάτιο και ἡ φωλιὰ ἀνήκαν εἰς τὴν ἰδίαν οἰκογένειαν τῶν χελιδονιών τὴν ὁποῖαν ἄφιναν κάθε φθινόπωρον διὰ νὰ τὴν ἐπανεύρουν ὅπως τὴν ἄφησαν κάθε ἀνοιξιν. Ἀληθινὸ φέουδον, ὅπως βλέπετε, εἰς τὸ ὁποῖον μόνον εἶχαν τὸ δικαίωμα νὰ πηγαίνουν και νὰ ἐρχονται παντοῦ εἰς τὸ σπίτι κατὰ τὴν διάθεσίν τους.

Κανείς δὲν παρεπονεῖτο δι' αὐτό. Τὸ ἐναντίον, ἡ Μιδὸν ἡ μαγεύρισα μας, αὐτὸς ὁ τύπος τῆς οἰκονομίας, δὲν ἐδίστασε νὰ σπάσῃ ἕνα τζάμι ἐπίτηδες γὰ νὰ μποροῦν νὰ εἰσέρχονται και νὰ ἐξέρχονται ἐλεύθερα και μάλιστα ὅταν ἔβρεχε.

Ζηλοτυποῦσα διὰ τὰ τόσα προνόμια μίαν οἰκογένεια σπουρχιτῶν, δὲν ἐδίστασε ἕνα χεμιῶνα νὰ ἐγκατασταθῇ εἰς μίαν ἀπὸ τῆς φωλιῆς και νὰ κάμῃ τὸ μικρὸ νοικοκυριό της.

Αὐτὴ τὴ φορά ὅταν ἐπανήλθαν τὰ χελιδόνια ἤσαν τὴ θέσι πιασμένη. Ἦθελαν νὰ πολεμήσουν, εὐτυχῶς ἤμουν ἐκεῖ και δὲν ἐδίστασα — ὑπερασπιστὴς τῆς ὑποθέσεως — νὰ διώξω, ὅπως τοὺς ἄξιζε μετὰ τὴν βοήθειαν μᾶς τσιμπίδας τοὺς ἀδιάκριτους ἀρπαγὰς τῆς ἰδιοκτησίας τῶν μικρῶν μου φίλων.

Λοιπὸν βλέποντας νὰ πλησιάζῃ τὸ Πάσχα και τοὺς μενεξέδες τοῦ κήπου νὰ ἀνθίζουν πρὸ πολ-

κῶν ἡμερῶν παρεμόνευα τὴν ἐπιστροφὴν τῶν χελιδονιών.

Σήμερα τὸ πρωῖ καθὼς ἐργαζόμουν ἡ καρδιά μου ἐκτύπησε δυνατὰ διὰ μᾶς, ἀκούοντας μίαν μικρὴ φωνή, πολὺ γνωστὴ μετὰ ἕνα ἐλαφρὸ πτεροῦγισμα πίσω ἀπὸ τὸ κεφάλι μου. Ἦτο τὸ πρωτό...

Ἐπέταξε ποῖο γρήγορα ἀπὸ βέλος και ἐχάθη ἔπειτα ἐγύρισε. Ἐκαμε τότε δύο τρεῖς γύρους εἰς τὸ δωμάτιο, σαν νὰ ἐξήταξε ἂν τὰ πράγματα ἦσαν εἰς τὴν θέσιν τους, και μετὰ χαίρομαι μετὰ ἕνα τερέτισμα φιλικὸν και χαρούμενον σαν ἕνα καλημέρα.

Ἦταν ὅλο κτυπήματα πτερῶν, ὅλο εὐτυχία και χαρά!

Ἐπετοῦσε ἐδῶ κι' ἐκεῖ κἀνοντας νὰ λάμπῃ τὸ ἀσημένιο στήθος της ὅταν ἐπερνοῦσαν ἀπὸ μίαν ἀκτῖνα ἡλίου.

Τέλος ἐσταμάτησε εἰς μίαν ἀπὸ τῆς φωλιῆς και ἐξυγιάσθηκε μὴ στιγμὴ εἰς τὰ φτερά της, ποῦ ἔτρεμαν ἀπὸ πάνω ἀπὸ τὸ ἀνοιγμα. Ἀφοῦ ἐκύτταξε μέσα, πρᾶγμα περιέργον, νὰ τὴν, ἀρχίζει και πάλιν νὰ τριγυρίζῃ γύρω εἰς τὸ δωμάτιο πολὺ ἀνήσυχη. Ἐβγαζε μικρὰς φωνὰς λυπητερές, αὐτὴ τὴ φορά, τὸ ἐκαταλάμβανα καλά.

Ἐξαναγύρισε στὴ φωλιὰ ἐδοκίμασε νὰ εἰσέλθῃ, ἀλλὰ μόλις εἶχε περάσῃ τὸ κεφάλι, τὴν εἶδα νὰ ξαναφεύγῃ ἀμέσως, ἔπειτα νὰ φέρῃ μαζί της δύο ἄλλα χελιδόνια, τὰ ὁποῖα ἐκύτταξαν και αὐτὰ μέσα εἰς τὴν φωλιὰ και ἔπειτα μετὰ τῆς ἴδιες λυπητερές φωνὰς ἐφάνηκαν ὡς νὰ συμβουλευόντο μὴ στιγμὴ και ἐπέταξαν.

Σκέπτεσθε ἂν ὅλη αὐτὴ ἡ ἱστορία μετὰ ἐσκανδάλισε...

Ἐκανα ὑπομονὴ ἐλπίζοντας ὅτι θὰ μοῦ ἐπανήρχοντο, ἀλλὰ πόσο ἐλυπήθηκα ὅταν τῆς εἶδα και τῆς τρεῖς μαζί — ἀνεγνώρισα τὴν μίαν ἀπὸ τὴν ἄκρη τοῦ πτεροῦ της χρώματος ἄσπρου — νὰ ἀρχίζουν τὴν κατασκευὴν νέας φωλιῆς κάτω ἀπὸ τὰ κεραμίδια τῆς ἀπέναντι οἰκίας.

Δὲν ὑπῆρχε πλέον ἀμφιβολία τὰ χελιδόνια ἄφιναν τὴν συντροφιά μου.

Βεβαίως ἀκόμη και εἰς τὰ πτηνὰ ἡ ἀχαριστία δὲν διαφέρει διόλου, ἀλλὰ ποῖα αἰτία μποροῦσε νὰ τῆς κάμῃ νὰ ἐγκαταλείψουν ἔτσι τὴς ὡραίες φωλιῆς τῆς ζεστῆς σαν ἡλιόλουστον γωνίτσα τῆς Νικαίας, τῆς φωλιῆς τῆς γεμάτης ἀναμνήσεως ὅπου τριάντα γενεὲς προγόνων εἶχαν εὖρει ἄσυλον.

Ἡ περιέργειά μου εἶχε ὑψωθῇ εἰς τὸ ἀνώτατον σημεῖον. Τότε ἐτράβηξα τὸ τραπέζι εἰς τὸ μέσον τοῦ δωματίου και βάζοντας ἐπάνω μὴ καρέκλα, ἔπειτα ἄλλην ἐπάνω εἰς τὴν πρώτη μετὰ κίνδυνον νὰ πέσω και νὰ σκοτωθῶ, ἐκύτταξα τί

ΒΙΚΤΩΡ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ

Ὁ βασιλεὺς τῆς νέας συμμάχου τῆς Τριπλῆς Συνεννοήσεως

ὑπῆρχε μέσα εἰς τῆς φωλιῆς. Ἐξὼ ἀπὸ τὸ ἀνοιγμα τῆς πρώτης φωλιῆς κἀτι ἔβγαίνε, τὸ ὁποῖον εἶχα νομίσει ἀπὸ κάτω σαν ἀκρίτσα ἀγύρου. Ἦτο τὸ πόδι πουλιοῦ. Τραβῶ και βλέπω ἕνα πεθαμμένο χελιδόνι, ξεραμένο και ξαπλωμένο εἰς τὰ μακρὰ του πτερά ὡς εἰς ἕνα μεταξωτὸ σάβανο ἄσπρο και μαῦρο. Ἐκπληκτικὸς γλυστρῶ τὸ χέρι εἰς τὴν τρύπαν.

Θεέ μου! Τραβῶ δεύτερο πτώμα, τρίτο, τέταρτο.

Ἐπῆρα ἕνα σκεπάρνι και ἔσπασα τὴν φω-

λιάν. Τέσσαρα πτώματα. Τὸ ὅλον ὀκτώ, εἰς μίαν φωλιὰ!

Εἰς τὴν δευτέραν ἦτον ἀκόμη χειρότερον. Κρεμασμένες ἢ μίαν μετὰ τὴν ἄλλην σφιγμένες, κολλημένες μαζί ἦσαν ἐκεῖ ὀκτώ ἢ δέκα και ὅταν ἡ φωλιὰ ἔπεσε, ἔπεσαν ὅλες μαζί. Τὸ ἴδιο και εἰς τὴν τρίτην. Εἶχα ἀνακαλύψῃ σωστὸ νεκροταφεῖο χελιδονιών.

Μετὰ πολὺ λυπηρὰς ἐντυπώσεις ἐφώνησα τὴν γρηὰ Μιδόν. Ἡ Μιδὸν ἀγαποῦσε πολὺ τὰ χελιδόνια μου, εἶχε ἄλλως τε φυλάξει ποῦμνια εἰς

την νεότητά της και γνωρίζει, ως οικογένειάν της, τὰ ζῶα τῶν ἀγρῶν καὶ τὰ πτηνὰ τῶν δασῶν.

— Ἦτο εἰς τὰς 4 Ὀκτωβρίου τοῦ περασμένου ἔτους, καλέ μου κύριε, μοῦ διηγήθη ἡ Μιόν. ὦ! θυμοῦμαι καλά! Ἦτον πολὺ πρωὶ καὶ ὁ καιρὸς ἦτο θαυμάσιος. Καὶ ὅμως με ὄλο τὸν ὥραιο ἥλιο ἐβλεπα τὰ χελιδόνια ποῦ πετοῦσαν χαμηλά. Ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἀντελήφθημεν ὅτι ἐφθάναν ἀπὸ παντοῦ καὶ ὅλα μαζὺ ἐσχημάτιζαν εἰς τὸν ἀέρα ἀπὸ πάνω ἀπὸ τὸ φροῦριο σὰν ἓνα σύννεφο.

Ἐπειτα τὸ σύννεφο ἐπλησίασε καὶ ἐκάθησαν ὅλα πολὺ κοντὰ μου σὲ μιὰ μεγάλη ἀμυγδαλιά.

Πρέπει νὰ σᾶς πῶ ὅτι κάθε Ὀκτώβριο, ὅταν ἔρχεται ἡ στιγμὴ τῆς ἀναχωρήσεως τὰ χελιδόνια τῶν ἐδῶ περιόρων εἴχαν συνήθειαν νὰ μαζεῦνται εἰς αὐτὴν τὴν γῆν ἀμυγδαλιά γιὰ νὰ ταξιθεύσουν ἀπὸ ἐκεῖ ὅλα μαζὺ.

Ἡ ἀναχώρησις δὲν γίνεται ποτὲ πρὸ τῆς 15 ἢ τῆς 20, καὶ ὅμως ἐνῶ ἀκόμη δὲν εἴμεθα παρὰ εἰς τὰς 4 τοῦ μηνὸς τὰ χελιδόνια ἐφυγαν καὶ εἴπαμε ὅτι ὁ χειμῶνας προαναγγέλλετο γρήγορα καὶ τραχὺς.

Δὲν εἴχαν ἀδικο νὰ βιασθῶν τόσο!

Τὸ ἴδιο βράδυ εἰς τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου τὰ εἶδαμεν νὰ ἐμφανίζονται ὅλα καὶ πολλὰ ἄλλα μαζὺ τους. Ἦσαν τόσα πολλὰ ποῦ ἐσκέπαζαν τὸ μισὸ οὐρανόν.

Τὸ χιόνι τὰ ἐδιωχνε, διαβολικὸ χιόνι, ποῦ ἤρχετο ἀπὸ τὰ μεσημβρινὰ μέρη ἀπὸ τὰ βουνὰ τῆς Κορσικῆς. Τὸ χιόνι νὰ ἔρχεται ἀπὸ τὴν μεσημβρίαν αὐτὸ ποτὲ δὲν εἶχε γίνε ἀπὸ τὸν καιρὸ ποῦ ὑπάρχει ὁ κόσμος.

Ἀλλὰ ἦτο τυχερὸ τὸν χρόνον αὐτὸν γυρεύοντας τὸν καλὸν ὥραιο ἥλιο τὰ χελιδόνια νὰ συναντοῦσαν τὸν χειμῶνα.

Ἐὰν τὸ ἐβλέπατε νὰ ἔρχονται παγωμένα! δὲν ἀκούετο ἄλλο πρᾶγμα ἀπὸ τῆς φωνῆς τῶν. Ἦτο μιὰ συγκινητικὴ σκηνή.

Καὶ με ὄλο τὸ κρῦο, με ὄλο τὸν ἀέρα, με ὄλο τὸ χιόνι πετοῦσαν ἀπ' ἐδῶ καὶ ἀπ' ἐκεῖ εἰς τὸν ἀνεμοστρόβιλο ἐλπίζοντας νὰ εὔρουν τροφήν. Ἀλλὰ τὸ χιόνι τὰ πάντα εἶχε παγώσει καὶ δὲν ὑπῆρχαν πειὰ οὔτε ἔντομα εἰς τὴν ἀτμοσφαιρα. Μισοπεθαμένα ἀπὸ πείνα καὶ κρῦο τὰ χελιδόνια ἤρχοντο πολλὰ μαζὺ καὶ ἐκάθηντο εἰς τὰ τζάμια τῶν παραθύρων, εἰς τὰς καπνοδόχους, ὅπου ὁ καπνὸς τὰ ἐδιωχνε, εἰς τῆς τρύπες τῶν τοίχων κάτω ἀπὸ τῆς κορνίζης παντοῦ ὅπου ὑπῆρχε τὸ μικρότερο ἄστυλο.

Ἐκατοντάδες ἑκατοντάδων ἐκρέμοντο σὰν τσαμπιά εἰς τὸ κύλωμα τῶν κεραμηδιῶν κτυ-

πώντας τὰ περὰ των γιὰ νὰ ζεσταθοῦν ὅπως μελίσι εἰς τὴν ἄκρη κλαδιού.

Ὅσο μακρὰ μποροῦσε νὰ φθάσῃ μάτι, ὅτι δὲν ἦτο ἄσπρο ἀπὸ τὸ χιόνι ἦτο μαῦρο ἀπὸ χελιδόνια.

Ἡ ἀγαθὴ ψυχὴ τοὺς ἀνοίγαν· τότε ἐμπαιναν ὅλα μαζὺ εἰς τὰ σπίτια, ἡ μεγάλη δυστυχία τοὺς ἀφαιροῦσε κάθε φόβο τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἄφιναν νὰ πιάωνται με τὸ χέρι χωρὶς νὰ κουνηθοῦν, σὰν ἀθῶα ποῦ ἦσαν. Εἴχαμεν αὐτὸ τὸ δωμάτιο γεμάτο, ὅλος ὁ κόσμος ἤρχετο νὰ τὰ δῆ. Δυστυχῶς δὲν ξέραμε τί νὰ κάνωμε γιὰ νὰ τὰ θρέψωμε. Ἐὰν ἀκόμη ἦθελαν τοὺς σπόρους ποῦ τοὺς ἔφερα. Ἀλλὰ τίποτε δὲν εἶναι πειὸ λεπτόν ἀπὸ αὐτὰ τὰ ζῶα. Με αὐτὸ τὸν τρόπο ὅσα δὲν ἀπέθανον ἀπὸ τὸ κρῦο ἀπέθαναν ἀπὸ πείνα.

Ἐπειτα ὅταν εἶδε ὅτι ἦσαν ἔτσι χαμένες ὁ κόσμος ἄρχισε νὰ τὰ τρώῃ. Ἀληθινὴ καταστροφή.

Ἐμάζευαν με μεγάλη εὐκολία ἐγέμιζαν καλάθια, ἡ γυναῖκες τῆς ποδιές τους καὶ τὰ παιδιὰ τὰ καπέλλα τους, ὅταν ἐγύριζαν ἀπὸ τὸ σχολεῖο.

Ὁ ἄθλιος αὐτὸς καιρὸς ἐβάσταξε τρεῖς ἡμέρας. Τὸ πρωὶ τῆς τετάρτης ἡμέρας ὁ ἥλιος ὑψώθη πολὺ ὥραιος ἐπάνω εἰς τὸ χιόνι, τὸ ὁποῖον ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἔλυσε. Ὅσα χελιδόνια εἴχαν ζήσει ἐφυγαν. Αὐτὰ θὰ ψόφησαν εἰς τῆς φωλιές τους, ζητώντας νὰ ζεσταθοῦν.

Paul Aréne Κατὰ μετάφρασιν Ρίτσας Μοντουόρη

Ο ΛΑΣΚΑΡΑΤΟΣ ΚΑΙ Η ΣΑΤΥΡΙΚΗ ΠΟΙΗΣΙΣ

Ἀναγινώσκω εἰς τὸ «Ἄστυ», ὅτι ὁ ἀρχιεπίσκοπος Κεφαλληνίας ἐζήτησεν ἀπὸ τὴν Ἱερὰν Σύνοδον νὰ λύσῃ τὸν ἀφορισμὸν, με τὸν ὁποῖον, δὲν ἤξεύρω πρὸ πόσων ἐτῶν, ἡ Ἐκκλησία ἔδεσε τὸν Ἀνδρέαν Λασκαράτον, τὸν γηραιὸν σατυρικὸν ποιητὴν, τοῦ ὁποῖου τὸ ὄνομα, καθὼς συμβαίνει συνήθως, εἶναι γνωστότερον τοῦ ἔργου εἰς τὸ κοινόν. Τὸ διάβημα τοῦ ἀρχιεπισκόπου, χριστιανικώτερον τοῦ ἐναντίον τῶν μασῶνων διωγμοῦ καὶ τοῦ πολέμου κατὰ τῆς μεταφράσεως τῶν Ἱερῶν Γραφῶν, ἀδελφὸν ποῖαν τινὰ λύσιν θὰ ἔχη καὶ αὐτό. Ἡ Σύνοδος δέχεται, μᾶς λέγουν, νὰ λύσῃ τὸν ἀφορισμὸν, ἀν δέχεται ὁ ποιητὴς νὰ παρνηθῇ τὸ ἔργον, διὰ τὸ ὁποῖον ἀφορίσθη. Τάχα τὸ γῆρας ἐσωφρόνισε τὸν σκληρὸν συγγραφέα τῶν «Μυστηρίων τῆς Κεφαλονιάς», τὸν ἀνθάδη περιπατικὴν τῆς «Δευτέρας Παρουσίας», μέχρι τοῦ νὰ φροντίσῃ, τὸ ταχύτερον περὶ τῆς σωτηρίας τῆς ψυχῆς του; Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὁ γηραιὸς σατυριστὴς εἰς τὸ ἐνεργητικόν του ἔχει καὶ τὸ προηγούμε-

νον τοῦ κ. Ἐμ. Ροῖδου, ὅστις δεξιότατα κάπου, μόλις τοῦ ἐδόθη εὐκαιρία, ἔσπευσεν ἀτόκλητος νὰ παρνηθῇ τὴν ἄλλην ἐκείνην ἀφορισμένην, τὴν «Πάπισσαν Ἰωάνναν» του, ἀποκαλέσας αὐτὴν «νεανικὸν ἀμάρτημα».

Ἀλλὰ κατὰ τὸ 1872, ὅτε ὁ ποιητὴς συνέλεξε κ' ἐξέδωκεν εἰς ἓνα τόμον τὰ «Διάφορα Στιχογραφήματά» του, ὅπως ἀφροντίστως ἔβλεπε πρὸς τὸ ἐπιχρεωμένον τῆς κεφαλῆς του δαμόκλειον ξίφος τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἐπιτιμίων. Ἡ ἀπειλὴ τῆς «λέπρας τοῦ Γεεζῆ» συνέτεινε μόνον εἰς τὸ νὰ τοῦ ἐξάπτῃ τὴν περιγελαστικὴν διάθεσιν. Εἰς τὰς σημειώσεις τοῦ ποιήματός του «Πνίχτης», ἐξ ἀφορμῆς τῶν στίχων.

Τοῦ ξυλιάζον τὰ χέρια γροθισμένα
Ἰσοῦν τοῦ ἀφορεσμένου μέσ' ἔς τὰ στήθια,

ἀναγινώσκωμεν τὰ ἐξῆς: «Ποῖος ἦθελε μοῦ τὸ πει ὅταν ἐδῶ καὶ τριάντα χρόνους ἔγραφα τοῦτον τὸν στίχο, πῶς μιὰ ἡμέρα ἦθελ' εἶμαι κ' ἐγὼ ἀφορεσμένος καί, μὴν ξυλιάζοντας τὰ χέρια μου εἰς τὸ στήθι μου, ἦθελε εἰδῶ με πείρα δική μου τὸ φαντασιώδες τῆς ἰδέας μου; Ἐγὼ ὅμως δὲν ἀλλάζω τὸ στίχο, ἐλπίζοντας εἰς τὴν πρόληψιν τῶν καλῶν ἐκείνων ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι νομίζουν ὅτι ἐμᾶς τῶν ἀφορεσμένωνε μᾶς συμβαίνουν πράγματα διαφορετικὰ καὶ ἐξαισία».

Ὁ Λασκαράτος δὲν εἶναι ζωγράφος παθῶν, εἶναι διώκτης προλήψεων, δὲν εἶναι δημιουργός, εἶναι παρατηρητής· δὲν ἀποκαλύπτει τὸ ὥραιον ἠθικολογεί. Δὲν ἀνυψώνεται εἰς τοὺς κvanoκόσμους τῶν ἰδεῶν· πατῶν στερεὰ τὸ ἔδαφος, ἀρέσκειται νὰ κραυγάζῃ δι' ὅσα λιμνάζοντα νερά, δι' ὅσα βορβορώδη στρώματα συναντᾷ εἰς τὸν δρόμον του· εἶναι πολὺ περισσότερο πολεμιστὴς ἢ ὅσον εἶναι ποιητὴς. Συνεπλήρωσε τὸ ἔργον του· δυνάμεθα νὰ τὸ κρίνωμεν ἀσφαλῶς. Εἰς ἓν ἀπὸ τὰ πλέον οἰστρηλάτα ἀστειογραφήματά του, τὸ ἐπιγραφόμενον «Ἡ Γέννησίς μου», προτάσσει τὰ ἐξῆς: «Τὸ μόνο ἱστορικὸ τοῦ στιχογραφήματος τούτου εἶναι ἡ ἡμέρα τῆς γεννήσεώς μου. Πραγματικῶς ἐγὼ ἐξημερώθηκα γεννημένος τὴν 1ην Μαΐου 1811. Ἀποβράδυ ἡ μάνα μου εἶχε συμφωνήσῃ με φιλενάδες τῆς νὰ πάνε στὸ Μάη. Ἐτσι, τὴν ἀκόλουθον αὐγὴ εὐρέθημε πολὺ δυσχερῆσθαι νὰ μὴν ἠμποροῦσε νὰ χαρῆ τὸ ξεφάντομα ἐκεῖνο. Ἡ φιλενάδες τῆς ὅμως εἰς τὴν ἐπιστροφή τῆς ἀπὸ τὸ Μάη, ἐφέρανε καὶ μοῦ ἐρρίξανε ὅλα τὰ ἄνθια ὅσα εἶχαν ἀπὸ τὸν κάμπο».

Τὸ εἰδυλιακώτατον τοῦτο ἀνθοράντισμα ἀνήμερα τῆς πρωτομαγιάς, διὰ ποιητὴν ἄλλον ἢ ὁ Λασκαράτος, εὐὰ ἦτο ὁ ἄριτος τῶν οἰωνῶν. Τὴν φορὰν αὐτὴν ὁ οἰωνὸς ἐπῆγεν εἰς τὰ χαμένα. Οὐδέποτε ποίησις ὑπῆρξε τόσον γυμνὴ ἀνθῶν καὶ τόσον ἐρημος εὐωδιῶν ὡς ἡ ποίησις τοῦ

«Ληξουριοῦ» καὶ τῆς «Βάρκας Κανονέρας». Ὁ Λασκαράτος, ἀκριβῶς εἰπεῖν, δὲν ἐγκαινίζει νέαν ἐποχὴν εἰς τὴν νεοελληνικὴν σατυρογραφίαν, ἀλλὰ μόνον συνεχίζει, προσδίδει νέαν εὐρωστίαν, καὶ τελειοποιεῖ γνώριμον εἶδος αὐτῆς. Θέτω κατὰ μέρος τὴν πολιτικὴν σάτυραν τοῦ Ἀλεξάνδρου Σούτσου καὶ τὴν κοινωνικὴν τοῦ Βηλαρά, ἡ ὁποία δύναται νὰ ἀρμοσθῇ πρὸς πάντα χρόνον καὶ τόπον. Ἡ σάτυρα τοῦ Λασκαράτου πηγάζει ἀπὸ τὸ εἶδος ἐκεῖνο, τὸ λίαν περιζήτητον κατὰ τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος καὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρόντος αἰῶνος· σάτυρα καθαρῶς τοπικῆς χροιᾶς, διὰ τῆς ὁποίας ἠθογραφοῦνται ἐπὶ τὸ κομικώτερον τὰ τῆς ἰδιαίτης πατρίδος ἐκάστου τῶν σατυριστῶν. Εἶναι ἡ πεζολόγος Μούσα τῆς «Ἀρπαγῆς τῆς Κούρκας» τοῦ Φαναριώτου Ρίζου Νερούλου, πολὺ δὲ περισσότερο συγγενεῦσα πρὸς τὴν Λασκαρατικὴν, ἡ βορβορόθρεπτος Μούσα τῶν Ζακυνθίων διοσκούρων τοῦ ὄνειδισμοῦ καὶ τῆς βομολογίας, ἡ Μούσα τοῦ Γουζέλη, ὅστις ἔγραψε τὸν «Χάσιν», καὶ τοῦ φοβεροῦ Κουτούζη, τὰ βέλη τοῦ ὁποῖου χωρὶς νὰ στίλβουν ἀπὸ ἐμπνευσιν Ἀρχιλόγου, ἦσαν ὅμως βαμμένα εἰς ἀρχιλόγειον χολήν. Καὶ τὸν Λασκαράτον ὁ βίος τῆς ἰδιαίτης του πατρίδος Κεφαλληνίας ἐξάλπει πρὸς σάτυραν· ἡ ποίησις του εἶναι σχεδὸν στενωῶς καὶ ἀποκλειστικῶς τοπικῆς χροιᾶς· καὶ μόνον Κεφαλλήν, καὶ σύγχρονος μάλιστα τῆς ἐποχῆς, κατ' ἦν συνετέλη τοῦτο ἢ ἐκεῖνο τὸ ἔργον τοῦ Λασκαράτου, γνώστης καὶ τῶν ὑπονοουμένων προσώπων καὶ τῶν παρφοδουμένων πραγμάτων, δύναται ἐντελῶς νὰ τὰ κατανοήσῃ καὶ νὰ τ' ἀπολαύσῃ ἐπομένως. Καὶ αὐτὴ ἡ γλῶσσά των, ἀκατέργαστος καθὼς εἶναι, παραγεμάτη ἀπὸ λέξεις, φράσεις καὶ ἐκφράσεις ὅπως ἰδιωματικᾶς, πολὺ δυσκολεύει τὸν μὴ Κεφαλλῆνα.

Συνέπεσε τὴν παρελθούσαν ἐβδομάδα εἰς τὰς καθ' ἑκάστην Πέμπτην διαλέξεις μου περὶ τῆς νεωτέρας ἑλληνικῆς ποιήσεως ἐνώπιον ὀλιγοστοῦ μουσοτεροῦς ἐκ κυριῶν ἀκροατηρίου, θέμα τῆς ὁμιλίας μου νὰ εἶναι ὁ Λασκαράτος. Διέκρινα ὅτι τὰ ἐπ' ἐμοῦ ἀναγνωσθέντα τεμάχια ἐκ τῶν «Διαφόρων στιχογραφήματων» του, ἀν ἠκούσθησαν μετ' εὐλαβοῦς προσοχῆς, δὲν ἐπροξένησαν τὴν ἐντύπωσιν τῆς ὁποίας εἶναι ἄξια τὰ ἐξαιρετικὰ εἰς τὴν φιλολογίαν μας γελοιογραφήματα τοῦ «Κανγᾶ μεταξὺ Ἀχιλλέως καὶ Ἀγαμέμνονος» καὶ τοῦ «Γιατὶ τὰ τάλαρα τὰ λένε τάλαρα». Δὲν ζοῦν αὐτὰ, καὶ σχεδὸν ὅλα ὅσα ἔγραψεν ὁ Λασκαράτος, καὶ δὲν ἔχουν λόγον ὑπάρξεως, παρὰ μέσα εἰς ἀτμοσφαιρὰν ἠχηρῶν, ἀσβέστων, μεταδοτικῶν γελῶτων. Ἴσως δὲν πταίω ἐγὼ, διότι οἱ γέλωτες οὗτοι δὲν ἐξερράγησαν· ἀλλὰ βεβαίως οὔτε ὁ ποιητὴς πταίει, οὔτε τὸ ἀκρωατήριόν

μου. Ἐγὼ διὰ λόγους σχετιζομένους πρὸς τὴν εὐπρέπειαν δὲν ἠδυνάμην νὰ παραθέσω τ' ἀρτιώτερα καὶ τὰ χαρακτηριστικώτερα δείγματα ἐκ τοῦ ἔργου του· αἱ δὲ ἀκροώμεναι, καὶ διὰ τὴν φύσιν ἴσως τῆς σατυρικῆς ποιήσεως, ξένης πρὸς τὴν γυναικείαν εὐαισθησίαν καὶ διὰ τὸ ὅλως ἰδιάζον τοῦ γλωσσικοῦ περιβλήματος, πολὺ δύσκολον ἦτον ἐκεῖ προχεῖρως νὰ ἐμβιαθύνουν πλειότερον εἰς τὸ νόημα τοῦ τεχνίτου γελωτοποιοῦ.

(Ἀπὸ τὰ Κριτικὰ τοῦ κ. Κωστή Παλαμᾶ)

ΒΡΥΣΟΥΛΑ

Βρυσούλα, ἄς ἤξερα τί λές,
Γλυκειὰ βρυσούλα
Τὸ μίλημά σου μιὰ ζωὴ
Καὶ μιὰ δροσούλα.

Βρυσούλα, ἄς ἤξερα τί λές
Καὶ δὲν σωπαίνεις
Τὸ μίλημά σου μουσικὴ
Ποῦ μ' ἀνασταίνεις.

Βρυσούλα, ποῦσαι τῆς νυχτιᾶς
Γοργὸ τραγοῦδι
Ποτίζεις μου μέσ' στὴν καρδιά
Κάποιο λουλοῦδι.

Βρυσούλα γοργοτάξιδη
Κι' ὄνειρεμένη
Θά μοῦ δροσίσης τὴν καρδιά
Τῆ διψασμένη ;

ΑΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΤΩΝ ΙΝΔΩΝ

Ὁ νόμος τοῦ Μανοῦ, κατασκευάσμα τῆς θεοκρατικῆς ἐποχῆς τῶν Βραχμάνων κανονίζει καὶ τὰ τῆς ἐργασίας ἀκόμη τῆς γυναικός, ἡ ὁποία προϋποθέτει ἀρκετὰ πρακτικὴν μόρφωσιν καὶ προπαρασκευὴν διὰ τὸν ἀγῶνα τῆς ζωῆς.

Ἄν δὲ καὶ εἰς τὴν χώραν τῆς βασιλείας τοῦ λωτοῦ, μὲ τὸν ὅποιον τόσον συχνὰ παρομοιάζονται αἱ γυναῖκες, καμμία δὲν μένει ἄγαμος καὶ καμμία κατὰ τὸν νόμον δὲν πρέπει νὰ ἐπιζήσῃ τοῦ συζύγου της, ὅμως ὅλαι ὀφείλουν νὰ μανθάνουν ἓνα οἰονόηποτε βιοποριστικὸν ἐπάγγελμα. Οἱ βραχμάνες ὑπῆρξαν εἰς τὸ ζήτημα αὐτὸ συνεπεῖς κάπως μὲ τὰς ἀρχάς των. Ἀφοῦ ἐθέσπισαν νόμον ὅτι ἡ σύζυγος ὀφείλει νὰ ἀγαπᾷ καὶ περιμένη τὸν σύζυγον καὶ ὅταν ἀκόμη αὐτὸς φύγῃ μακρὰν, χωρὶς νὰ τῆς ἀφίγη μέσα συντηρήσεως, φυσικὸν ἦτο νὰ τῆς ἐπιβληθῇ μάλιστα νὰ γνωρίζῃ νὰ ἐργασθῇ διὰ νὰ ζήσῃ

ἐντίμως. Τῆς ἐπιβάλλεται δὲ ν' ἀναμένη μὲ ἐγκαρτέρησιν καὶ ἀγάπην τὸν σύζυγον, ὁ ὁποῖος τὴν ἐγκατέλειπε χωρὶς μέσα συντηρήσεως τρία μὲν ἔτη, ἐὰν ὁ ἀπομακρυνθεὶς ἀπήγαγεν ἄλλην γυναῖκα ἢ ἀνεχώρησεν εἰς ταξείδια ἀναψυχῆς καὶ διασκεδάσεως. Ἐξ ἔτη, ἐὰν ὁ σύζυγος τὴν ἐγκατέλειπε δ' ἐπιστημονικὰ ταξείδια ἢ διὰ νὰ λάβῃ μέρος εἰς πολέμους καὶ δοξασθῇ, ὅκτω δὲ ἔτη, ἐὰν ἀνεχώρησε πρὸς ἐκτέλεσιν θρησκευτικῶν καθηκόντων.

Ἐὰν μετὰ τὴν παρέλευσιν τῶν ἐτῶν τούτων ὁ σύζυγος δὲν ἐπιστρέψῃ, δὲν ἔχει δὲ πρὸ τῆς ἐγκαταλήψεως τῆς συζύγου ἀποκτήσῃ ἕξ αὐτῆς υἱόν, ὁ ὁποῖος νὰ τοῦ ἐξασφαλίσῃ τὰ μετὰ θάνατον θρησκευτικὰ καθήκοντα, τότε ἡ ἐγκαταληφθεῖσα δύναται νὰ ὑπανδρευθῇ τὸν ἀδελφὸν τοῦ συζύγου της διὰ νὰ ἀποκτήσῃ υἱὸν ἀπὸ τὴν ἰδίαν οἰκογένειαν.

ΣΥΝΤΑΓΑΙ

Λικὸρ Φράουλας. Κάμετε Φράουλα γλυκὴ, ὡς συνήθως, ἀλλὰ μὲ διπλὴν ποσότητα σιροπιοῦ. Στραγγίζετε τὸ σιρόπι τὸ βάνετε εἰς τὴν φωτιά καὶ ὅταν εἶναι καλὰ δεμένο ὑπολογίζετε ὥστε εἰς μίαν ὀκτὰ ζάχαρι νὰ ῥίψετε οἰνόπνευμα ἢ κονιάκ μισὴ ὀκτὰ. Εὐθὺς ποῦ ἀναλύσῃ, τὸ βάζετε εἰς μποτίλιες προσθέτουσα καὶ ὀλίγες φράουλες μὲ τὰ κοτσάνια των, πλυμμένες καλὰ μὲ κονιάκ ἐὰν πρόκειται νὰ τὸ μεταχειρισθῆτε ἐντός τὸ πολὺ εἴκοσι ἡμερῶν. Ἄν θὰ μείνῃ ὡς κονσέρβα τότε προσθέτετε φράουλες ἀπὸ τῆς δεμένης εἰς γλυκὴ.

Φράουλες κομπόστα. Τὰς καθαρίζετε, τὰς πλένετε μὲ νερὸ καὶ κρασί μαῦρο. Δένετε σιρόπι ἀπὸ ζάχαριν καλὰ, ῥίπτετε τῆς φράουλας, ἐνῶ βράζει τὸ σιρόπι σας δυνατὰ, τῆς ἀφίνετε δύο τρία λεπτά, κατεβάζετε ἀπὸ τὴ φωτιά καὶ προσθέτετε εἰς σιρόπι μᾶς ὀκτὰ ζάχαρι καὶ φράουλα μισὴ ὀκτὰ μαῦρο κρασί Καμπά μπροῦσο. Ἀνακατώνετε χωρὶς νὰ λιώσετε τῆς φράουλες καὶ σερβίρετε εἰς τὴν κομποστιέρα. Διατηροῦνται 5—6 ἡμέρας.

Κρέμα φράουλας. Καθαρίζετε καὶ πλύνετε μισὴ ὀκτὰ φράουλες καὶ τῆς βάζετε νὰ βράσουν μέσα εἰς μιὰ ὀκτὰ γάλα. Τῆς περνάτε ἀπὸ τὸ τρυπητό, εἰς τρόπον ὥστε ὁ χυμὸς καὶ τὸ ἀρωματῶν νὰ μείνῃ εἰς τὸ γάλα, ὅχι ὅμως κουνουτσάνια οὔτε τίποτε στερεὸν Ἄφίνετε τὸ γάλα τὸ ὅποιον ἔχει πάρεϊ χρῶμα φράουλας νὰ κρυώσῃ ἢ μᾶλλον νὰ μείνῃ χλιαρόν. Χωριστὰ ἔχετε κτυπήσει τὰ κίτρινα 7 αἰγῶν εἰς ἄφρον, προσθέτουσα σιγὰ, σιγὰ δέκα κουταλιῆς τῆς σούπας φιλοκοπανισμένη ζάχαρι, εἰμπορεῖτε νὰ περιορισθῆτε καὶ εἰς ἐπτὰ κουταλιῆς. Εἰς τὸ χλιαρὸν γάλα σας ἀναλύετε καὶ προσθέτετε ἓνα μικρὸ φλιτζανάκι κόλλα καθὼς καὶ τὰ αὐτὰ μὲ τὴν ζάχαρι, ἀνακατόνοντας διαρκῶς, βάζετε τὴν κατσαρόλα σὲ σιγαλή φωτιά καὶ ἀνακατόνοντες διαρκῶς, ὡς ποῦ νὰ δέσῃ. Τὸ σερβίρετε καὶ ἂν ἔχετε φράουλα γλυκὴ, στολιζέτε μὲ αὐτὸ τὴν κρέμα σας.

Ἡ φράουλα γλυκὴ πηγαίνει πολὺ καλὰ καὶ μὲ τὸ γαιοῦρι, τὸ ριζόγαλο, τὸ ἄσπρο πιλάφι, ὅποταν ὅμως μαγερεύεται μὲ φρέσκο βούτυρο.